

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 heasbos petit sor
 10 kr., többzetűri hirdet-
 téseknél olcsóbb. Nyiliter
 sora 25 kr. Bélyegdíj min-
 den hirdetésnél 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor nyomdájában és
 a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Alispáni jelentés.

Felolvastott a tavaszi közgyűlésen.

Méltóságos főispán ur! Tekinte-
 tes megyei közgyűlés!

A múlt évi december hó
 20-án tartott közgyűlés óta tör-
 téntekről van szerencsém je-
 lentésemet következőkben ösz-
 szefoglalni:

I. A központi tisztviselő
 a március hó 1-je óta két bi-
 zottság előtt folyamatban levő
 ujoncozás által felszaporodott
 teendőket nagy ügybuzgalom-
 mal végezték, s a segítség-
 mélyzet is igyekezett lépést

tartani.

A járási tisztviselők sokoldalú teendőiket szinte
 kielégítő sikerrel végezték és ezek ellen szigorúbb
 rendszabályok alkalmazása szükségessé nem vált.

A zentai polgármesteri állomás, a nagyméltóságú
 kir. belügyministerium a korábbi polgármester elmoz-
 dítására nézve, a megyei közigazgatási bizottság fe-
 gyelmi választmányának határozatát jóvá hagyván,
 megürült, és annak betöltésére f. évi február 28-át
 tüztem ki, a mikor is ugyanott, a tisztújító székét
 megtartván Gombos Gábor h. polgármester ellenjelölt
 nélkül, egyhangulag lón polgármesterré megválasztva.

II. A megyei ház pénztárt és az abban kezelt
 alapokat, úgy az árva pénztárt időközben és havonként
 megvizsgáltam, és minden alkalommal a legjobb rend-
 ben találtam.

III. A közmunka-alap követeléseiből 1881. évi
 december végével fennmaradt:

1881 ik évi hátralék . . .	47099 frt 87 kr.
régi hátralék	2471 frt 31 kr.

Összes hátralék 49571 frt 18 kr.

Ezen hátralékból a mai napig befolyt és pedig
 az 1881. évből 24430 frt 83 1/2 kr.
 a régi hátralékból 1670 frt 60 kr.

Összesen tehát 26161 frt 43 1/2 kr.

A fennlévő hátralék 22669 frt 03 1/2 kr., melyből
 az 1881. kivételre 22669 frt 03 1/2 kr., a régi hátralék
 pedig 800 frt 71 kr. esik. Mely hátralék beszédese
 iránt a szükséges intézkedéseket megtettem.

IV. A múlt évben a megye területén közmunka-
 tartozás alá össze volt írva a megejtett rectificatio
 után 77847 kettős — 3384 egyes és 206043 kézi napszám,
 ezek összértéke az akkori váltási árák sz-rint kitétt
 284.390 frt 80 krt; az újabb és folyó évre eszközölt össze-
 írás, az annak kapcsán kibocsájtott szigorú rendeletem
 következtében 88728 kettős, 2230 egyes ígás és 213851
 kézi napszámot eredményezett és így a múlt évinél több
 lett kettős ígásban 10881, kézi napszámban 7808, és
 csupán az előbb helytelenül összeírt egyfogatuak száma
 csökkent 1154 el; úgy hogy miután a múlt évi dec.
 20-án tartott közgyűlésnek az egész munka megváltá-
 sára, és a váltási díjak szabályozására vonatkozó ha-
 tározata a m. k. közlekedési ministerium által jóvá ha-
 gyatott, az idei közmunka egészben 314121 frt 90 krnak
 felel meg, vagyis az idei érték többlet 29726 frt 10 krna
 rug.

Ezen összegnek mikénti felhasználása, valamint
 az ezen és a következő két évben előzetesen kiépítés
 alá venni szándékolt utvonatok iránt, még ezen ülés
 folyamán külön előterjesztésben fogok a tekintetes köz-
 gyűlésnek beható felvilágosítással szolgálni.

V. A székház-építési adóból a múlt év végével
 a kezünkben levő zárszámadások szerint a régi évi
 tartozásokból 604 frt 16 1/2 kr.
 az 1881-ik évi kivetésből pedig . . . 35720 frt 68 kr.

és így egészben 36324 frt 84 1/2 kr.
 volt hátralékban.

Ebből időközben régi tartozások fejében be-
 folyt 191 frt 74 1/2 kr.
 Az 1881-ik évi kivetésből igazolt
 címek alapján leiratott . . . 1888 frt 52 kr.
 Befizetett 24160 frt 85 kr.

És így az egész időközi törlesztés összege 26241
 frt 12 kr. A maig fennlévő tartozás 10083 frt 72 1/2 kr
 Ennek beszédese iránt a viszonyokhoz képesti intéz-
 kedések megtették.

VI. A közpénztári számadásokból az 1880-ik és
 előző évekből eddig mindössze csak két számadás nincs
 betérjesztve; és pedig a csuroghí 1877-ről, azért nem
 állíthatott össze, mert a pénztári napló és több mellé-
 léklete, fenytő perben az illetékes kir. szék által be-
 került; a tovarisovai pedig az ottani jegyző felfüg-
 gesztése miatt nem készíthetett el, de hivatalosan
 leendő elkészítése már el van rendelve.

Az 1880-ik és előző évi számadások körül már
 csak 13 van a számvétségű, a többi véglegzetett;
 ezen 13 számadásból 3 vizsgálat alatt áll, 10 pedig
 hiányaiban pótolhatik. Az 1881-ik évi számadásokból,
 bár azok betérjesztési határideje csak f. hó 20-án jár
 le, már 19 be van terjesztve.

Ennek kapcsán felemlitendőnek tartom, hogy a
 községi árvtári számadások betérjesztésére a megye

több községében tapasztalt hanyagság végleges meg-
 szüntetésére iránt a legszigorúbb intézkedések vannak
 megtéve és a késedelmes számadásoknak minden száma-
 dásra nézve, különbeni feyelmi vizsgálat és felfüg-
 gesztés terbe alatt, záros határidők vannak kitéve,
 úgy hogy legkésőbb ezen év folyamán biztos hitem
 szerint a rend e téren is mindenütt biztosított fog.

VII. Az építési rendelt vasuti feljárók közül a
 nsmilitési és bajmoki állomásnál a munkálatok folya-
 matban vannak és ezen fontos utrészeknek; a szer-
 ződésileg biztosított időben való elkészítése bizton re-
 melhető.

A gombos-bogójevai gőzhajó és vasuti állomás,
 valamint az ottani műut összekötésére szánt töltésut
 is biztosítva van, amennyiben maga a beburkolandó
 uttöltés, a kedvező dunai vízállásnak fölhasználása
 mellett f. évi január hóban megkezdhetvén, teljesen el-
 készült, úgy hogy most már annak beburkolását a
 Duna vízállása nem zavarhatja meg.

A zombor-kernyai, a kula-verbázi és a két ziv-
 vaci községben átvezetendő utvonatok, a közben meg-
 tartott újabb alkutárgyaláson sem lévén az igényelt
 tulságos árák miatt biztosíthatók; az utalap előírán-
 yzata kapcsán, az előbbi vonalok kiépítésének mielőbbi
 biztosítása érdekében, a mai ülés folyamán teendem
 meg a gazdasági választmány hozzájárultával megál-
 lapított előterjesztésemet. (L. „Bácska” 16 ik sz.)

VIII. A sorozás eddig Almáson, Szántován, Apa-
 tinban, Futtakon, Kulán, Topolyán, Zentán, és a zen-
 tai járásban, tehát 9 kerületben megejtetett. A me-
 gyénkre kivetett ujoncatalék tavai 2347 ujonc és 235
 póttartalékos volt; a folyó évben 2387 ujonc és 239
 póttartalékokra rüg s így 40 ujonccal és 4 póttartalé-
 kossal emelkedett.

A megjelölt sorozó járásokban az egész kivetett
 ujonc és póttartalékos kiállítatott, a leszámítás ut-
 ján hiányzott póttartalékosok is kiállíthatnak és ezek
 közül eddigelé számos hadköteles soroztatott be a hon-
 védséghez.

Az ujoncozás további lefolyásáról leszek bátor
 az annak befejezte után legközelebbi évnegyedes köz-
 gyűlésen jelentést tenni.

IX. A Duna rendkívüli és folytonos alacsony
 volta, úgy a Tisza mérsékelt duzzadása ez ideig ezen
 igen veszélyes két oldalról közönségünk nyugalma-
 t meg nem zavarta, remélhető, hogy e tekintetben a
 már hosszú évekig tartott vízvesztély a folyó évben
 elmarad és a sok helyütt 1876. óta a belviztől elő-
 szőr megszabadult réti földek különösen a Duna men-
 tén legalább részben termékenyekké válnak. Mindazon-
 által közönségünk annál nagyobb mércékben szenved
 a megye többi részeiben a belviztől, mely most már
 nem csak az ó és új esatorna mentén már több év
 óta el nem háriható, hanem a múlt évben Almás,
 Mélykut, Janková, úgy Gara és Vaskutig hatott, de
 most már a telecsaki magaslatokon is annyira tért
 foglalt, hogy a termékeny mélyedésekben már is nád
 és kaka növényzet honosul meg, és a budapesti zimo-
 nyi vasut építkezésnél szerzett tapasztalatok szerint
 18—20 öles kutak közvetlen közelében csak néhány
 ácsapásra takadó víz alakjában mutatkozik. Így vi-
 szonyok között nem csoda, ha Parabut legutóbbi ké-
 relmében 3000 holdnyi határbeli földjének elárasztá-
 sáról, Paraga, Pivnica, Lality határain több-ke-
 vesebb hányadának elárasztásáról panaszkodnak.

Ily viszonyok között igen természetes, hogy én
 ezen belvizek eltávolítására és a mennyiben lehetséges
 az azok által okozott bajoknak enyhítésére fordítom
 főtörökésemet.

A múlt évnegyedes közgyűlés óta a gara-vas-
 kuti, a Bogojeva, Karavukova és Vajsza, valamint a
 P.-Szt.-Iván és Apatin községek között fenforgott víz-
 levezetési ügyeket oldottam meg, a Kulpin, Ó- és Új-
 Soóvé közötti új vízlevezetési tervek feletti tárgyal-
 ást tartottam meg; az új esatorna menti párhuzam-
 esatornai tervek és számos egyéb a Kigyós vizek az
 almás-mélykúti stb vizek levezetésére szolgáló tervek
 nyújtattak be hozzám, melyek részben a kir. keres-
 kedelmi ministerium kultur mérnöki osztályának ve-
 zetője és egyik mérnöktársa által, a kir. építészeti
 hivatal egyik tagjának közbenjárása mellett nálam
 már egyrészt megvizsgálva is lettek. Tekintettel azon-
 ban arra, hogy a hodságh-verbázi árok kimélyítése
 iránti tervek foganatosítása, a közben fölmerült mű-
 szak akadályok következtében, mindeddig folyamatba
 nem léphettek és hogy az eddig benyújtott tervek
 okulva, a közönséget legalább a tervezések után reá
 hártult nagyobb költségektől megóvhasam; főképen
 pedig azért, hogy a lehetőségig tökéletes és gyors ha-
 tásu vízműveket nyerhessünk; a fentemlített kultur
 mérnöki osztály vezetőjével folytatott hosszabb tár-
 gyalás után sikerült elérnem nemcsak azt, hogy a ma
 megérkezett kulturmérnök egész évben fog az általam
 megjelölt irányokban megynkben működni, hanem
 hogy ezenkívül Lisznai Tihamér kerületi és még két
 kulturmérnök és a szükséges mennyiségű rétmester,
 mint munkafelügyelő, fognak hosszabb ideig rendelke-
 zéseimre bocsájtatni; úgy hogy ezek előmunkálatai
 alapján a sorozás befejezte után, mely most a szába-
 dabb idő beosztást és külső működést majdnem teljes-
 en lehetetlenítette, azonnal a közönséget felette sujtó
 és azt sok helyütt inséggel és elszegényedéssel fe-

nyegető belviz-bajainknak orvoslásához foghassak, mely-
 nek összes többi teendőmtől meggazdálkodható egész
 időmet kívánom szentelni.

Örömmel jelenthetem, hogy az Ó-Kér mellett
 fekvő kincstári földeken a Lisznai kulturmérnök, úgy
 Kulpin, Ó-Soóvé és Új-Soóvé között Szász mérnök
 tervei szerint készült ideiglenes vízlevezetés teljes si-
 kerre vezetett.

Igen sajnálom, hogy a tervezett és legkülönbö-
 zőbb előmunkálati stadiumban levő új esatornamenti
 belvizek levezetését célzó vizszabályozások foganato-
 sításáig is, az ezen esatornamenti közönség vizbajainak
 enyhítésére, ezen és a többi esatornai részeken is el-
 érni akart vízsülyesztés, mely iránt már múlt évi de-
 cember 14-én előbb a Ferenc-esatorna részvénytársu-
 lathoz, majd a kir. közlekedési ministeriumhoz fordul-
 tam, mely végre azt múlt hó második felében engedé-
 lyezte — a f. évi március 30. és 31-én Kulpinban és f.
 hó 1-én Keresztúron tartott érdekeltségi tárgyaláson,
 a esatornai társulat túlfeszített igényein és részben
 az érdekeltek tulságos szűkkebléségén hajótörést szen-
 vedett.

A többször említett párhuzamos esatorna, mely
 a benyújtott tervezet szerint a torzai határtól Újvi-
 dékig terjedne, az előírnyzat szerint 100000 frtot
 venén igénybe; az új esatornamenti belvizek a Duna
 felé leendő irányítása vétett tervezetbe és ez a szak-
 értők véleménye szerint félannyi áron volna kivihető.
 De miután még ezen költséget is igen nagyknk és
 tulterhesnek tartom: amint a kulturmérnökök működé-
 süket megkezdik, egy a Jegricska bara felhasználásá-
 val célzott alaplevezetés fog tervezetni, s ha — mint
 hiszem — ez sokkal olcsóbban a kellő eredményre
 vezetne és különösen a Tisza sokszor több hónapig
 tartó magas vízállásával szemben, a folytonos belviz-
 lefolyás valószínű lesz: akkor ezen leginkább sujtott
 vidék belviz-kérdése csakhamar végmegoldásra kerü-
 lend.

Az ezen és a többi belvizek körül teendő intéz-
 kedéseimről lesz szerencsém a legközelebbi évnegyede-
 ses közgyűlésen további jelentést adni, a mikor a f.
 évi május hó 1-ig a törvény értelmében közszemlére
 kitétt Bácsér (Krivója) tervek sorsa iránt is fogok a
 f. évi május 2-ára kitűzött érdekeltségi tárgyalás alap-
 ján előterjesztést tehetni.

Mind Ezek után csak azt kell még örömmel kon-
 statálnom, hogy a hosszú éveken át indolenciával túrt
 vizbajok után, végre a közönség is ébredés és nem-
 csak pusztá kérelmekkel fordul segélyért, hanem fo-
 lyamodványait tervekkel kezdi fölszerelni; és mig ez-
 által egyrészt bajainak gyorsabb orvoslását teszi le-
 hetővé, addig másrészt saját munkája és pénze fölál-
 dozásával sem fukarkodik tulságosan, hanem az egyes
 községek között fenforgó régi vizaj surlódásokat
 leszámítva, az érdekeltségi tárgyalásokon is, saját ér-
 dekeinek nyugalmas biztosítását tényleg lehetővé teszi.

X. A közegészségi állapot a lefolyt évnegyedben
 kevésbé volt kedvező, miután az ezen időben rendsze-
 rint fellépni szokot ronsosító toroklob, vörheny, ka-
 nyaró, himlő és hörghurut, nagyobb mérvet keöltött.
 A ronsosító toroklob Martonos, Kolluth, Hódásgh, Gá-
 kova, Kupuszina, Szántova, Új-Verbász, Ó-Szivac köz-
 ségekben; a himlő Szántován és Jankovácon; a ka-
 nyaró Apatin, Palánka, Ó-Szapár és Ó-Szivac közsé-
 gekben; a hörghurut Ó- és Új-Palánkán gyakran, a bél-
 hagymáz Bikityen szórványosan fordult elő.

Az előirt óv és gyógyintézkedések mindenütt rög-
 tön és szabályszerűen foganatosítottak és hol a be-
 tegség tovább terjedése azt igényelte, az iskolák is
 bezártattak, és erről a megfelelő hatóságok értesítettek.

A megjelölt betegségek már a legtöbb községben
 megszűntek és jelenleg csak néhány községben fordul-
 nak elő szórványosan.

Egyébb járványos vagy ragályos betegségek nem
 fordultak elő. A hasznos házi állatokban az egészségi
 állapot igen kielégítő volt, a mennyiben csupán 5 ta-
 konykóros ló szurattott le és az eziránti jelentés, az
 előirt szabályok szerint, táviratilag pontosan bejelent-
 tetett, egyéb betegedési esetek sem a lovak, sem a szá-
 vas marhákra nézve fenn nem forogtak.

XI. Örömmel jelentem, hogy az összes szolgál-
 rák és Zenta város polgármesterétől a legutóbbi na-
 pokban beérkezett jelentések szerint a személyi és va-
 gyonbiztonság a f. évi január 1-én életbe lépett kir.
 csendőrség ügybuzgósága folytán, továbbá bátorsága
 és megbízható volta következtében, az egész megye
 területén igen lényegesen javult; az állami csendőrség
 iránt ezek folytán kell, hogy legteljesebb elismeré-
 semnek adjak kifejezést, melyet fokoz azon körül-
 mény, hogy nemcsak az átmenet, de a kezdet nehé-
 zégeit is szerencsésen leküzdötte és midőn legfőbb kö-
 telességemnek tartom ezen nálunk új intézményt kerü-
 leti tisztársaimmal egyetemben a legjobb buzgalommal
 támogatni, azt valamennyiünk érdekében egyuttal a
 tisztelt megyei közönség pártoló jóakarataiba ajánlom.

Szenttamás, Turia és vidéke úgy az I-ső csajkás
 kerületben a rend és vagyon biztonsága a járási szolgál-
 bírák jelentése szerint alig hagy fenn kívánni valót,
 itt az Ivanits Sándor által szervezett ideiglenes községi
 rendőrség egész erővel támogatja az állami csendőrsé-
 get.

Elismerést érdemel Nemes-Militics községe, mely

alap-rendeletem értelmében a felelős örökkel szakítva rendezte községi csendőrségét s ez által az ott is veszélyezteté vált közbiztonságot az állam-csendőrség támogatása mellett teljesen megjavította.

Az állami csendőrség működése az utolsó közgyűlésben panaszolt csonplai viszonyokat is szerencsésen át alakította; úgy hogy a személy és vagyon biztonság megveszterte egyes, a magán bosszu vagy szerencsétlen családi viszonyokból folyó és soha meg nem szüntethető eseteken kívül, és lényegesen csak a még állam csendőrséggel el nem látott Pest megyével szomszédos területeken látszik inkább veszélyeztetettnek, mint azt a baja-almási posta rablás és legutóbb Fehér János jankováci lakos megfojtása is igazolni látszik; a derék állami csendőrök ez esetben is nyomra vezettek, s általánosan nemcsak az által tűnnek ki, hogy baj esetén mindjárt a helyszínen teremnek, hanem hogy különösen számos régi bűntényt is fedeznek fel és számos esetben az önvalomás vagy önkéntes jelentkezés által a bűnvádi eljárás sikeres és gyors bevezését teszik lehetővé.

Az elmondottak után sajnálattal kell constátálnom, hogy községeink nagyrészt még mindig igen ragaszkodnak a magát túlélt és ezen tereben is elégszer a megyei közönség helyeslésével megrótt — felelős örök rendszeréhez, úgy hogy miután tiszta meggyőződésem szerint az állami csendőrség feladatát csak akkor lesz képes teljesen megoldani, ha új egészen megbízható községi csendőrség által is fog támogatni, minden erőmből oda fogok törekedni, hogy már a jövő évnegyedes közgyűlésben az ennek szervezésére vonatkozó szabályzatot a tek. megyei közgyűlés elé terjeszthessem; a mikor lesz szerencsém ide vonatkozólag táplált nézeteimet egész összefüggésükben előterjeszteni; mondanom se kell, hogy az ide vonatkozó adatok már nagyrészt birtokomban vannak.

Az elmúlt évnegyedben elkövetett személy és vagyon biztonsági sérelmeket a kir. csendőrség zombori szakasz-parancsnokságától vett hivatalos jelentés szerint f. évi január hó elsejétől márc. hó 20-ig terjedőleg, annak pontossága és érdekessége következtében következőkben ismertetem:

Történet						Összesen	Küldetett	Nyomoztatott
	jan.	febr.	18 márc.	8	57			
Lopás					4	47	10	
Betörési lopás	17	19			4	40	29	11
Emberölés	1	3			1	5	5	—
Rabló gyilkos.	1	1			—	2	2	—
Összesen	50	41			13	104	83	21

Ezeket kívül kiderített:

büntény	jan.	febr.	márc.	Összesen
Gyermek gyilkosság	1	—	—	1
Súlyos testi sértés	8	6	—	14
Rablás utonállással	1	4	—	5
Zsarolás	1	—	—	1
Csalás	—	1	—	1
Orgazdaság	—	4	—	4
Okmány hamisítás	1	—	—	1
Hamis pénz kiadás	—	1	—	1
Leányrablás	2	1	—	3
Dohány-csempészet	6	—	—	6
Megvesztegetési kísérlet	—	1	—	1
Összesen	20	18	—	38

Az imént elsorolt bűntények és kibágások egész összege 147, melyből f. évi január hóra 70, február 59 és márciusra 18 esik, mely statisztikai eredményt ránk nézve felettébb becsessé és a csendőrség életképességére legnagyobb bizonyítékká emeli azon körülmény, hogy a személy és vagyon biztonság elleni bűntények és vétségek már ezen rövid idő alatt örvendően fogytak.

Tűzvész volt 23:

Ebből: gyújtogatás januárban 2, februárban 2, összesen 4, vígvázlatlanságból januárban 5, februárban 7, márciusban 7, összesen 19.

Kiderített: régi lopás januárban 13, február 27, márc. 28, összesen 68; régi gyilkosság januárban 1.

Letartóztatott:

Önvalomás alapján januárban 132, februárban 105, márciusban 52, összesen 289. Gyanyu alapján januárban 11, febr. 13, márc. 6, összesen 30. Katona szökevény januárban 1, febr. 2, márc. — összesen 3. Feljelentett januárban 3, febr. 29, márc. 10, összesen 42.

XII. Végül amint méltóztatnak tudni, a megyei gazdasági egyeslet az utóbbi időkben igen örvendetes tevékenységet fejt ki, melyet legközelebb a május 2. és 3-án Palánkán tartandó ekeverseny és a Zomborban f. évi május 28. 29. 30. és 31-ére kitűzött állat- és gép-kiállítás örvendtesen fokoz. Jól tudom ugyan, hogy a tek. bizottmány mindegyik tagja ezen ekeverseny és kiállítás célba vételéről már értesült; tekintettel azonban arra, hogy a gazdasági egyeslet nemes elhatározásainak odaadó támogatása, gazdasági fejlődésünkre és így a közjólét emelésére mily jótékony hatást van hivatva gyakorolni; bár nem késendek ezen egyeslet buzgó munkásságát hivatalos uton is elősegíteni, e helyen is felkérem az igen tisztelt bizottmányt és annak minden egyes tagját, hogy saját támogatásukat is gyümölcsösítsék a gazdasági egyeslet céljainak elérésére.

Ezzel jelentésemet befejezem és kérem a tek. közgyűlést, méltóztatssék ezt kegyesen tudomásul venni. Kelt Zomborban 1882 év április hó 3.

Schmausz Endre s. k.,
alispán.

Közegészségügy.

Zombor sz. k. város közegészségügyi állapota 1882. évi március havában.

Városunk általános egészségi állapota e hóban, viszonyítva azt a múlt év megfelelő havának kedvező közegészségügyi viszonyaihoz,

nem volt kielégítő, sőt hasonlított az 1880-ik év március havának kedvezőtlen közegészségi állapotához, azon különbséggel, hogy akkor az uralkodó kórnam a himlő, jelenleg pedig a kanyaró volt.

Dacára e hó szép és kedvező, a közegészséget jótékonyan befolyásolni szokott időjárási viszonyainak, a betegség és halálozás, főleg a heveny fertőző kórokban jelentékenyen növekedett.

A még január hó második felében valószínűleg a kórvagy behurcolása folytán szörványosan fellépő kanyaró, e hóban gyorsan terjedt szét. Az alak melyben kezdetben fellépett a legkedvezőbb volt, enyhe és könnyű, nem komplikált befolyással; később rohamos elterjedésével felmerültek súlyos komplikált jellegű betegülési esetek is.

Az e hó folyamán kanyaróban megbetegedetteknek számát megközelítőleg sem határozhatom meg, miután csak a magán és szegény, gyakorlatomban előforduló, továbbá a tanyák bejárásakor ott talált esetek jutottak tudomásomra. A meghaltak számából pedig a betegülési esetek számarányára következtetés aproxi mativem sem vonható, miután a halálozás az eddig tanulmányozott egyes kanyarójárványoknál a legkülönbözőbb differenciákat mutatott (Középmagyarországban 1856-ban 50%; 1863-ban 3%)

Elterjedésének ellenőrzése és a kellő óvintézkedések megtétele végett bejártam a városunk körül fekvő tanyacsoportok nagy részét. Ezek közül legnagyobb mérvben a Lugumerski-féle szálláscsoportban merült fel; látogatásomkor az ott levő vegyes iskolának 22 tanulója közül: 10 kanyaróban, 1 himlőben, 1 tüdőlobban és 1 szembajban feküdt, minek folytán a kellő intézkedéseket megtettem, hogy az előadások, tekintettel a különben is beállandott husvéti szünnapokra, csak is 8 napra, hygienicus szempontból beszűntessenek.

Ezzel ellentétben a Sigiányi-Zsárkóvácz féle tanyacsoportokat a legkedvezőbb egészségi állapotban találtam; a vegyes iskolának 32 tanulója (14 fiu és 18 leány) közül csak kettő volt könnyű szembeteg; kanyaróban vagy más járványragályos kórban egy sem feküdt.

Hasonló kedvező hygienicus viszonyokat találtam a Matarics-féle szálláscsoportokon; az ott levő nyugat-gardinaí vegyes iskolának 28 gyermeke (12 leány és 16 fiu) mind egészséges; csak két, hét éven alóli gyermeket találtam kanyaróban és egyet rózsacsban. Ugyazintén a nenadics-csataaljai úti tanyacsoport egészségi állapota kielégítő volt; az ott levő iskolának kilenc gyermeke (4 leány és 5 fiu) k zül csak 1 feküdt vörhenyben; a szállásokon találtam 2 beteg 7 éven alóli gyermeket: 1 kanyaróban 1 hökhurutban. A nenadics-bajai úti szállásokon hygienicus szempontból kevés kifogásolni valót találtam, az ott levő iskolának 30 tanulója (20 fiu és 10 leány) közül csak 1 feküdt kanyaróban és 2 szembajban.

A kórnam aránylag legtöbb áldozatát külvárosi szegényeink hét éven alóli gyermekei közül szedte, főleg a Szelencsében és Bánátban.

A kanyarón kívül észleltetett több esetben még a hökhurut, mely különben is a kanyaró járványok előhírnöke és kísérője szokott lenni.

Azonkívül merültek fel mirt heveny fertőző kórok: a hártás torokgyík, a roncsoló toroklob és a hagymáz

Egyéb kórállapotok közül melyek az orvosi gyakorlatban észleltettek, telemlyendők főleg a légző szervek hurutos és lóbos, heveny és idült bántalmái.

Meghalt e hóban: 80 egyén, a városban 62 (77¹/₂%) a szállásokon 18, (22¹/₂%). 1880-ban 88, tehát 8-al több; 1881-ben 59, tehát 21-el kevesebb.

E hóban elhaltak közül 41 férfi és 39 nő; hét éven alóli 44, ezek közül 19 gyógykezeltett és 25 nem; hét éven felüli 36, ezek közül orvosoltatott 15 és 21 nem; összesen gyógykezeltetett 34 és 46 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a halotkém meghatározása szerint a következők

1. Ragályos betegségben meghaltak: kanyaróban 10 (12⁵/₁₀%), ezek közül 4 gyógykezeltetett és 6 nem; hártás torokgyíkban 3, roncsoló toroklobban 6 (7⁵/₁₀%), ezek közül 3 orvosoltatott és 3 nem, hagymázban 1.

2. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengesség 6 (7⁵/₁₀%), gyermekaszály 3, görcsök 6 (7⁵/₁₀%), gyomorbélhurut 2, tüdőlobb 7 (8⁷/₁₀%), tüdőgyümőkór 6 (7⁵/₁₀%), melhártyalobb 2, nehéz fogzás 4, aggaszály 6, bubor 2, agyvérömleny 3, görvélykór 2, vízkór 2, váltóláz 1, szívszélhüdes 1, csontszu 1, hökhurut 1, veselobb 1, vittanc, ismeretlen halállokból 1, halva született 1 fiu és 1 leány, összesen 2 — Az elhaltak kora: 0—1-évig: 20 (törvényes 19, törvénytelen 1), 1—5: 23; 5—20: 11; (0—20: 54); 20—30: 5;

30—40: 3; 40—60: 7; 60—80: 11; 80-on túl egy sem.

Élve született e hóban: 106; 1881. évi március havában 96. Az e hóban születtek közül törvényes: 44 fiu és 52 leány, összesen 96; törvénytelen 3 fiu és 7 leány, összesen 10. Született tehát összesen 47 fiu és 59 leány

A múlt 1881. évi március havi szaporodás volt 37; e havi szaporodás 26 (6 fiu és 20 leány).

Orvosrendőrileg megvizsgáltatott e hó folyamán több alkalommal a halpiac, hus, tej és egyéb élelmezési cikk.

A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt.

Időjárás: e hó középhőmérséke +8° R; legmelegebb nap volt 21-én (délben 20° R.), leghidegebb 7-én (este 2° R.). A barometer legmagasabban állott 13-án reggel; legalacsonyabban pedig 25-én délben. Szélirány: az első hétben déli és délnyugoti, a második s harmadikban északi váltakozva északkeleti és keletivel; néhány napon át déli; a hó végén ismét északi. Erősebb szél: 17., 24., 25., 26-án, legerősebb 27-én este. Eső: felette csekély, három alkalommal.

Kelt Zomborban, 1882 április hó 12-én

Dr. Pavlovits Simon,
tiszti főorvos.

A hódsgáhi népgyűlés.

A berlini „Deutscher-Schulverein“ üzelmei ellen tiltakozó gyűlésüket a hódsgáhi orszgy. képv. v. kerület német ajkú lakói 10-én tarták meg. A meghívott szomszédos községekből Bresztovác, Filipova és Parabuty község lakói voltak képviselve. A jelenlevők száma az ötszázat meghaladta. Impozáns és erélyes tiltakozása volt e gyűlés huszezer német ajkú polgárnak, kik magukat ma szívvél-lelékkel magyaroknak vallották és a „Deutscher-Schulverein“ célzataival szemben nyilvánosan kijelentették, hogy ők a magyar hazán kívül más hazát nem ismernek, hogy ők a magyar hazának hű gyermekei voltak mindig azok is akarnak maradni.

Délutáni 2 órakor három moszár ágyú durranása jelenté, hogy a gyűlés kezdetét veszi. Egy méhkasoz hasonlított községünk díszes háza, a nagyterem zsufolásig megtelt azon kívül a folyosók és dacára a permetező esőnek, még az utca is tömve volt. A gyűlés ifj. Trischler Ferencet elnöknek, Brandecker Istvánt és Trischler Károlyt jegyzőnek megválasztván, mü üdését megkezdé. Az elnök a közbizalom e szép nyilvánulását megköszönvén, lelkes szavakkal utalt azon körülményre, hogy e választó kerület német ajkú polgárai ily tömegesen jelenvén meg, csak tanúbizonyágot tesznek a mellett, hogy e hazának hű gyermekei és bár azoknak lenni szent kötelességünk is, mégis oly támaszok ellen, minőket a Deutscher-Schulverein szór hazánk ellen, nyilatkozni, azokat visszautasítani, és nyíltan magukat e hon gyermekeinek vallani is szükségesnek tartják. Ez után átadja a szót Trischler Károlynak kit a népgyűlés végrehajtó bizottsága az előadói tisztelt megbízott. Trischler Károly német nyelven következő beszédet mondotta:

Tisztelt polgártársaim!

Hazánk, mely keletkezésétől fogva e mai napig a népek oceanján egy hullámtól vert, néhány év lefolyásával fennállásának ezer éves évfordulóját ünneplendi. Ezer év alatt sok hatalmas nemzet tűnt el, sok nemzet veszett el, melynek egykori dicsőségéről, hatalmáról a történelem vagy csak egy-egy régi dal szól. Hogy a magyar nemzetnek fennállásáért, lételért, mennyit kell vala küzdenie, azt a történelem lapjai tanúsítják, melyekre vitésége, hősiessége, dicsősége, arany betűkkel van feljegyezve.

Nincs nemzet, mely fennállásáért annyit küzdött volna, nincs nemzet, mely saját szívének vérvél váltá meg hazáját, csak a magyar, melynek kiegészítő részül mi németek magunkat szívvél, lélekkel valljuk; e haza, e nemzet, melyet annyi jós, mint elsüllyedőt emlegett, annyi balszerencse, oly sok vizsály után, megfogya bár, de törve nem, él már ezer éve, és ha az egek urának úgy tetszik, élni fog még ezrekig, élni örökké.

És annyi csapások, oly súlyos bajok dacára, melyek dicső, hatalmas államokat söpörtek el a földszínről, mi tartá fenn e hazát? A felet könnyű, a haza és szabadságszeretet. Igen hazánkfiainak szívében oltatlan lánggal ragyogott a honszeretet lángja, e hon rónáin hordozák zászlódat, szent szabadság. Szabadság és a nemzetiségek egyenjogúsítása ősi erénye a magyarnak. A magyar soha semmi nemzetiséget rabigába nem vert, soha el nem nyomott, sőt az elnyomottak segélyére sietett, az elbukottat megsiratta.

Uraim! A mi atyáink ezeltől vagy kétszázaddal elhagyták hazájukat a nagy Germániát, bejöttek ide, hogy itt otthont alapítsanak maguknak. Idegen nép voltak, idegen nyelvük volt. És a magyar nemzet nem nyomta őket, hanem szívélyesen ülelte keblére, adott nekik otthont, megosztotta velük hazája földjét és atyáink e hon gyermekeivé lettek és testvéries egyetértéssel működtek a haza bolbogításán, szeretettel ragaszkodva hozzája és koronás királyához.

Ez a két százados testvéries együttlét, nemes gyümölcsöket termett, mi elődeink gyermekei, unokái, a közös fájdalom, a közös öröm, a közös harc, a közös béke folytán e nemzettel összeolvadtunk és szívünk minden dobbanásával, lelünk minden gondolatával drága magyar hazánkon esüggünk, mert e hazához, e földhöz fűződnek legszebb érzelmeink, ez volt bölcsőnk, ez leend sirunk, nekünk e nagy világon e kívül nincsen más hely, nincsen más hazánk.

Ez a ragaszkodás a hazához, e hűség a magyar királyhoz történelmi multunk legszebb vonása, ez ami ragyogó drága kincsünk, melyet atyáinktól örököltük, féltékenyen megőrizni legszentebb kötelességünk. Meglehet, hogy e drága kincsünk ragyogása a nagy világra csillogott ki, mert hisz akadtak távol országban

egyének, kik mint a madarak közt a szarka, a mi fényes kincsünket saját fészékbe akarták elvinni.

Csak hogy jól tudták ők azt, hogy mi drágakincsünket feltékenyen örizzük. Mit tesznek tehát? Alarcot öltenek fel és a testvériség álarca alatt tör reánk egy egész sereg, egy egész társulat. Uram! E társulat a berlini „Deutscher Schulverein“, melynek állítólag tisztán kulturális törekvései volnának, mely társulat, ha nemes céljának megfelelően, ha a zárlójára irt jellege igaz volna, megérdemelné annyiból rokonszenyűnk, hogy egyesült erővel igyekeznek az áldásthozó kultúrát terjeszteni, fejleszteni.

De mit tesz a Schulverein? Nem szolgál a kulturának, hanem a politikai agitációnak; nem az igazság, hanem a szemfényvesztés fegyvereivel harcol; nem azt akarja, hogy a vakok lássanak, hanem, hogy a látók ne lássanak; nem az a jellegje: testvériség, hanem ez: port a szemekbe; és aljas rágalmat terjeszt a magyar nemzet, hazánk ellen, és hazugságát, rágalmaikat azon köppennyel akarja eltakarni: segítség az elnyomott magyarországi németnek.

Mielőtt azonban elmondanám minő célok rejlenek a Schulverein tarka köpenye alatt, engedjék meg, hogy néhány szóval az erdélyi százsokról emlékezzem meg.

Az erdélyi százsók, kik ugyanazon szabadsággal, ugyanazon jogokkal bírnak, mint e hazában a többi nemzetiségek, lapjaikban már régtől fogva hangosan jajveszkelnek a magyar nemzet zsarnoksága, kényurasága ellen; azok a százsók, kikről köztudomású, hogy soha semmivel nincsenek megelégedve, mert ők számszámra nézve 180.000, szeretnék a többi nemzetiségen uralkodni; kiknek száma körülbelül tízszer akkora. Az ő hazug rágalmaik a külföldi lapokban elterjedvén a „Schulverein is magáévá tette és most ketten vannak a Schulverein és a százsók, kiknek tette a legribtabb bűn, mert hálátlanul az édes anya, a haza iránt.

Uram! A „Deutscher Schulverein“ a mi elnyomott nyelvünket, szabadságunkat és megsértett jogainkat akarja visszahódítani. Azt mondja ugyanis, hogy nyelvünk el van nyomva, nyelvünk nem fejlődhetik egész Európában. Uram! nem találunk államot, melyben a német nyelv oly kedvező fogadtatásban, úgy szólván ápolásban részesülne, mint nálunk; nincs állam melynek iskoláiban a német nyelv, mint köteles tanfolyam adatik elő, nincs iskola, melyben a német nyelv az érettségi vizsgálat kötelező tárgyai közé felvéve volna.

Uram! A hol egy nemzetiség nyelve ily ápolásban részesül, ott az a nyelv nincs elnyomva. Vagy nem használjuk-e, mi teljes szabadsággal a német nyelvet a magán és közéletben, a templomban, az iskolában, a közszékhelyen? Vagy talán az elnyomása a német nyelvnek, hogy iskoláinkban a magyar nyelv tanítása kötelezővé tételét? Én azt hiszem, hogy a magyarországi német iskolákra nézve a magyar nyelv van oly fontosságú, mint a honi magyar iskolákra nézve a német nyelv. Az a törvény nem sokat kíván és a legjobbat célozza: ugyanis, hogy e hon polgárai saját érdekükben az állam nyelvét is megtanulják, hogy lehetőséget nyújtsanak arra nézve, miszerint e hazának más nyelvű polgárai is bizonyos hivatalokat elnyerhessenek, végül, hogy nyelvében is megtanulják a nemzetet ismerni, melynek a történelmi jog erejénél fogva e hazában az első szerep jutott. Ki beszélhet ily körülmények között elnyomásról? Magyarul tanulni, nem jelenti azt, hogy a németet elfelejtjük, nem jelenti a nemzetiségek megtagadását és miután el kell ismernünk, hogy e hazában a magyar nyelvet illeti meg az első állás: a törvényhozás és kormányzat azon törekvése, hogy a magyar nyelv megtanulását, elsajátítását minden polgárnak megkönnyítsék — azon törekvés nem elnyomás, nem jogszécsés, hanem a köző előmozdítását képezi, miért csak is hálát érezhetünk a törvényhozás és a magas kormány iránt.

Uram! Hogy a mi elnyomott szabadságunkat visszahódítsa, e célból is felkötötte kardját a „Deutscher-Schulverein“. Mi a magyarok zsarnok igája alatt tespedünk, szenvedünk? Mi kik magyar testvéreinkkel az alkotmányos szabadság minden áldásait egyenlően bírjuk és élvezzük. Minden ország támasza, talpköve: az alkotmányos szabadság; e nélkül nincs jólét, e nélkül nincs virágzás.

Uram! Vessünk egy pillantást megynkre, melyek a legszebb, a legvirulósabb községek? Azok, hol mi németajkú polgárai e hazának lakunk. A mit az önk ernyedetlen szorgalma, kitartása felépített, földjeink, melyek az önk keze által virágzó kertekké lettek, melyekben a legszebb búza, a legszebb kender nő, viruló mezőgazdaságunk, viruló iparunk, állattenyésztésünk: ez mind nem állhatna fenn, ha mi elnyomva volnánk, ha nem volnánk szabadok, mert ismétlem, a hol nincs szabadság, ott nincs jólét, ott nincs virulás, a mi a virágnak a napugár, az az embernek a szabadság! Uram! Ha sem nyelvünk, sem szabadságunk elnyomva nincs, jogaink sem lesznek megrovidítva, jogaink fenn tartását törvényeinkben szentesítve találjuk. Mit akar tehát a „Schulverein nálunk“? Megvan nyelvünk, szabadságunk, megvannak jogaink. Itt van hazánk, itt van otthonunk, melynek fenntartásáért, boldogágáért a béke áldásthozó uralma alatt dolgozunk, munkálkodunk.

S miután nekünk a Schulverein segítségére szükségünk nincs, nem is fogadhatjuk el, mert ha nekünk segélyre leendő szükségünk, hogy szabadságunkat, jogainkat megvédelmezzük, nem a „Schulverein“ professzor tagjait fogjuk hívni, hanem meg fogjuk védelmezni magyar testvéreinkkel, hisz a mi szabadságunk a mi jogaink magyar testvéreinkkel ugyanazonsak. De miután, mint már említém a „Schulverein“ ezen segítsége csak egy tarka köpeny, mely alól hazánk ellen a rágalmaszás, a gyűlölet magvát hinti szét, mely alól az igazító politika szenvedélyét akarja a szivekbe plántálni, mely alól a helyett, hogy tanítana, építene, szeretne — gúnyol, rombol, és gyűlöl: szent kötelességünk ezen a segély ürügye alatt belügyeinkbe való beavatkozását erőlesen visszautasítani és neki tudomására hozni, hogy mi lángoló szeretettel a magyar haza, rendületlen hűséggel a magyar királyhoz, e hazának gyermekei vagyunk; hogy mi a magyar hazán kívül más hazát nem ismerünk, hogy mi a magyar hazához szívünk minden dobbanásával ragaszkodunk, hogy mi a magyar hazáért életünket-vérünket feláldozni készek

vagyunk, hogy mi a magyar hazának bárminő körülmények között is hű gyermekei akarunk maradni sünkig.

Uram! Hogy ezt nyilvánosan kifejezzük, bátor vagyok következő határozati javaslatot előterjeszteni. „A hódásági orsz. gy képv. választó kerület német ajkú lakóainak folyó évi április hó 10. tartott gyűlésének határozata.

A berlini „Deutscher-Schulverein“ által állítólag a magyarországi németek nyelve, szabadsága és jogainak védelmére, tulajdonképen azonban magyar hazánk századokon át hazafias német ajkú polgárainak igazgató-sára célzó törekvéseivel szemben, szent kötelességünknek tartjuk, hogy szabad, önkényes elhatározásunkkal kijelentsük:

Hogy, amint apáink századokon át, külső segély nélkül, de szeretett magyar hazánk törvényeinek oltalma alatt, nemzetiségüket és teljes szabadságot biztosító polgári jogait békében fejlesztették s azokat a magyarok soraiban harcolva fegyverrel is megvédeni tudták, úgy mi is eddig háborítlanul élvezett egyéni, vallási és nemzetiségi szabadságunk megtartásának alapját egyedül csak a magyar haza, a magyar alkotmány, és a koronás királyunk iránti rendületlen — vérünkkel is megpecsételt törhetetlen ragaszkodásunk és rendületlen hűségünkben találjuk.

Visszautasítjuk tehát a „Deutscher-Schulverein“nak belügyeinkbe való jogtalan beavatkozását, mely az egyáltalán nem kért, sőt feltett segély őrve alatt hazánk becsmerlését és történelmileg beigazolt hazafiaságunknak tervszerű megvesztegetését célozza, mely hivataln segélyre már azoknál fogva sincs szükségünk miután mi már századok óta szívvel lélekkel magyarok lettünk.

Határozottan kijelentjük, hogy az elődeinktől öröklött honfiai ére nyeket drága kineként firtékenyen örizzük és a „Deutscher-Schulverein“nak az ösztönégtől távol álló célzataiért feláldozni nem fogjuk, sőt azt bármely nyílt vagy altonnos támadások ellenében fenntartani és fejleszteni, öre biteni, legszentebb kötelességünknek ismerjük.

Mely magyar hazánk iránti rendületlen hűségünket nemcsak halálunkig megörizni fogjuk, hanem gyermekeinket a haza iránti ragaszkodásra és hűségre oktattva, buzdítva, imájukká tesszük a koszorús költő szavait:

Isten segíts! országok istene
Ruházd fel áldásoddal e hazát,
Hogy, mint az őskor boldog édene,
Dúsan virítson bérce, sikon át
S míg kebelén a hűk örömben élnek:
Pallost mutasson fondor ellenék.

Uram! Ezek után minden magyar polgár, hő kivánatával zárom beszédemet: a Mindenható terjessze ki védszárnyait drága magyar hazánkra, hogy fiai, ha bár nyelvben különböznek is, szent egyetértésben hassanak, alkossanak, gyarapítsanak, hogy a merre útját áldásthozva járja, a két Duna és szöke Tisza árja, a e nép a rónán a Kárpát völgyében boldog, hatalmas és magyar legyen. Eljen a mi drága hazánk! Eljen koronás királyunk!

Ezen nagy lelkesedéssel és szűnni nem akaró éljenekkel kísért beszéd után, melynek hatásáról szerénységünk tiltja bővebben nyilatkozni, a szónok által beterjesztett határozati javaslat egyhangúlag elfogadtatott és határozati lón.

Tollam nem képes leírni a lelkesedést mely a magyar haza és királyunk említésére a jelenlevőket el ragadta.

Schumacher Jakab kétrendbeli indítványt terjesztett elő: Először ugyanis szavazott a gyűlés kormány-elnököknek az ez ügyben tanusított magatartásáért hálát és bizalmat és ennek tolmácsolására kérje fel küldöttségileg szeretett és tisztelt főispánunkat. Másodsor indítványozza, hogy ezen ma hozott határozatunk egyik példányát örök időre leendő megörzész végett tegyünk le a megyei levéltárba és ennek teljesítésére kérjük fel a megye tisztelt alispánját Schmausz Endre urat. Mondanom sem kell, hogy mind két indítvány egyhangúlag elfogadtatott és a megye két kimagasló vezérféria nevének említésekor szűnni nem akaró éljenzés és taps volt hallható.

Cservenka község német ajkú lakói, kik szinte meghívattak, távirat útján fejezték ki rokonszenyűket, és tudatták, hogy ők e hó 9-én ez ügyben népgyűlést tartva a „Schulverein“ üzelméi ellen tiltakoztak, mi éljenzéssel és az üdvözlő távirat viszonzásával vétett tudomásul.

Végre az elnök lelkes zárbeszéde után a gyűlés a magyar haza, és a király életetésével szétoszlott.

Don Carlos.

Uj-Verbászton szintén e hónap 10-én tartották meg a népgyűlést Schneeberger János ev. lelkész elnöktele alatt. A környékbeli helységekből, Cservenkáról, Kuláról és Kucuráról is sokan rándultak át Verbászra, hogy minél impozánsabb tegyék a hazafias tüntetést. A népgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta el az elébe terjesztett erőles hangu rezolúciót, melyet kétszázán irtak alá, s elhatározta, hogy a „Schulverein“ elnökségének is megküldi.

Almason Reichstein János elnöktele alatt Beck Mosi szép eloadása után szünte erőles rezolúció fogadtatott el a germán Schulverein ellen. A beszédek közül azért közöltük csak a hódásági, mert az, mint legteljesebb, értelmileg a többi is magában foglalja.

Gyümölcsészet.

Zombor, április hó.

Melyek azon nemei a gyümölcsfa nemesítésének, melyek által a tavaszi nemesítés célirányosan volna eszközölend, hogy általuk a kellő eredményt elérhessük? Mielőtt ezen kérdésem boncolásába bocsátkoznék, szükségesnek tartom t. olvasóinkat az alábbiakra figyelmeztetni:

Mindenek előtt figyelmünk legyen arra, hogy a gyümölcs-nemesítésre szánt napunk meleg, derült és szélesened legyen; mert a hideg, borult, esős vagy tán széles napon eszközölt nemesítés, cálhoz nem vezetne annyiból, mivel a kedvezőtlen időjárás minden-

kor a nemesített gyümölcsfa megfogamzására káros befolyással szokott lenni. Azért a nemesítést mindenkor április vége- vagy május elejére kell hagyni; de a nemes gallyak szedését még a téli hónapokban kell eszközölni, és jó bevermelve a kihajtás- vagy megpéneszedéstől a tavaszi használatra megörizni.

Továbbá, iparkodjunk a nemesítéshez oly vadoncot alanyul választani, mely ép egészségesnek örvend; mivel a beteges és elsatnyult vadoncra tett nemes gally ha megfogamodznék, rövid idő múlva elveszne, és így minden törekvésünk dacára, munkánk kielégítő eredményre nem vezetne; mi csakis a gyümölcs-nemesítési kedvünket vehetné el.

Azért az olyan vadoncot, melynek szíve a levégás után feketének látszanék, ne nemesítsük be, mivel ezen feketeség a fa betegességét tünteti elénk. Azonban az ily fekete szívu vadoncot ne vágjuk azonnal ki, hanem nyessük csaknem közvetlen a gyökérezetig vissza. Ezen visszanyesés által új hajtásra fogjuk a vadoncot buzdítani, és az így nyert új hajtást még ez év nyarán vagy őszén szemzés útján benemesíthetjük.

Ennyit véltem a gyümölcsfa-nemesítési módok tárgyalása előtt bevezetésül megjegyezni.

Lássuk tehát most: miként kell a tulajdonképeni nemesítéssel eljárunk?

Régi kertészeink még jelenleg is az ugynevezett „hasitékba ojtás“ műtétét gyakorolják; minthogy azonban ezen műtét erőszakos vágás által lesz végrehajtva, ennél fogva a fán ejtett seb beforrása igen hosszú időt igényel, minek azután igen gyakran a nemes gally szokott áldozatul esni, t. i. nem fogamzik meg. Azért a jelen kor szakismerői a fenti mód helyett a „párosítás, lapozás vagy bőr alá ojtás“ műtétét, mint sokkal célszerűbbeket — ajánlják.

Hogy azonban a fent említett műtétek bármelyikét elsajátíthassuk, úgy azokat egyenkint az alábbiakban vélem leírhatni:

Nézük tehát: miként kell a „hasitékba ojtás“ műtétét végrehajtanunk?

Ha magas sudarú fát óhajtunk nevelni, úgy a vadoncot 150—200 cm. magasságban kell éles fűrészszel levágnunk; ha azonban közép magasra óhajtjuk fánkat nevelni, úgy 60—80 vagy 100 cm. magas sudarát — törzset hagyunk; ha pedig törpe fát akarunk nevelni, úgy a vadoncból csakis 2—3 cmnyi csonkot hagyunk meg. A vad alany törzsének meghagyása azért célszerű, mivel ennek szívósabb természetévé, úgy sokkal biztosabban állandja ki az idő viszontagságait, mint a nemes gallyból nevelt sudár vagy törzs.

A vadonc ilyképeni lefűrészélése után, vegyük kezünkbe ojtókésünket (igen jó minőségű késeket kaphatni Zomborban Hajósevit keses mester urnál, ki is jó gyártmányaiért a székes-fehérvári iparkiallitáson bronc éremmel lón kitüntette) és ezzel tisztán vágjuk le a fűrészfogak roncsolt foszlányait. Ha ezt megtettük, úgy a fatörzs közepére illesszük késünket és egy kalapács segélyével hasítsuk azt mintegy 5—6 cm. mélyen be; azonban figyelemmel legyünk arra, hogy eme hasításunk ne girbe gurba, hanem függőleges irányban menjen, miért is a hasításnál ne fejtünk igen túlzott erőt ki. Meg lévén a hasítás a fentiek szerint téve, ekkor fogjuk kezünkbe a nemes gallyat és egyenes — de biztos vágással — nem pedig faragással — közvetlen a nemes rügy alatt, mintkét oldalt, ék formára nyessük meg eme nemes gallyunkat, azonban ki ne kerülje figyelmünket az, miként a megnyesett nemes gally sértetlenül hagyott külső — vagyis azon oldala, mely a hasiték külső részébe fog jutni vastagabb, — azon része — vagy oldala pedig, mely a hasiték belső részébe jutand, vékonyabb legyen, azaz oda iparkodunk hatni, hogy a megnyesett nemes gally egy fából faragott kés formáját kapja.

Ha tehát a nemes gally megnyesésével is készen vagyunk, ekkor feszítsük szét a vadoncon ejtett függőleges behasítást annyira, hogy eme hasitékba a nemes gallyat minden erőszak nélkül beilleszthessük.

A nemes gallynak a hasitékba illesztésénél figyelemmel legyünk arra, miként a nemes gally nedvvezető hánca a vadonc nedvvezető háncaival, nem pedig a külső kéreg a külsővel legyen összeillesztve, mert ha az összeillesztésnél a fentire nem ügyelünk, úgy munkánk után a kívánt eredményt nem érjük el, azért, mivel az összeillesztett külső hánca-kéreg nem lévén a tápvezető, hanem csakis a külső elemektől megóvására alkotvak. Nedvvezető résznek a fa külső hánca — kérgé és a tulajdonképeni fás rész között lévő vékony nyálkás alaku szövetet nevezzük; tehát ha az ojtással célt érni óhajtunk, úgy eme nyálkás szöveteket iparkodjunk egymással összeilleszteni.

Ha tehát a nemes gallyat a vadonc hasitékba a fent elmondott mód szerint beillesztettük, ekkor spárga vagy gyapju fonállal jó szorosan tekerjük illetoleg kössük be a vadoncon ejtett sebet; ezután pedig ojtó viaszkkal lég- és vízmentesen tapasszuk jól be a vágás által okozott sebeket, minek bevégezésével készen leszünk a hasitékba ojtás műtétére.

Végül meg kell még jegyezni, hogy hasitékba ojtással csakis 5—6 éves, vagy még idősebb vadonok nemesíthetők.

Hogy az ojtó-viaszra ne kelljen sok pénzt költenünk, azt magunk is a következőképp készíthetünk: Vegyünk 1/8 krg. sárga viaszt, 5 krét fehér szurkot, 8 krét vastag terpetint — kapható a gyógyszerárban — és egy csapott kanál disznózsírt; ezt mind egy serpenyőben, gyenge tűzön olvasszuk fel; a felolvasztás után pedig öntsük egy eleve elkészített tál hideg vízbe, hol ez kihülvé, kedvünk szerinti labdába szaggathassuk, mely labdák ezután zsiros papirosba göngyölítendők, és annak idején elővehetők.

Faiskolákban pedig, minthogy itt igen nagy mennyiségű ojtó viasz kell, ennél fogva tehát még olcsóbb kenőcsre van szükségünk; azért vegyünk 50 kr ára fehérszurkot és 1/8 klg. birka fagyut, ezt olvasszuk egy öreg serpenyőben fel, e meleg langyos keverékkel azután egyenkint kenjük be a sebhelyeket.

A bekenéshez készítsünk hársfa-háncs vagy kucorica-foszlányból magunknak egy esetet; mit úgy hiszem, bárki is könnyen készíthet.

Lássuk továbbá: miként kell a „párosítással“ eljárunk?

A párosításhoz 1 vagy 2 éves vadoncotok veszünk. Hogy azonban eme műtétünk sikerüljön, arra

kell figyelniük, miként a vadonc ép oly vastag legyen — mint a nemes gally.

Kezünkkel lévén ily vadonc, ezt éles késsel, közvetlen a gyökérzet felett, egy hosszukás rézs-baránt vágással lemetszük; ezután ép ily vágással elkészítjük a nemes gallyat is. — Ha tehát, ugy a vadonc — valamint a nemes gally is egyenlő hosszúra van levágvá, ugy ezen nyelapokat összeillesztjük, és vékony gyapot fonál vagy öreg harisnya pamuttal szorosan körültekerjük, megkötjük és végül a sebhelyeket ojtó-viaszokkal lég- és vízmentesen bekenjük.

A „lapozás“ műtéte majd egészben hasonló a párosításhoz.

E kettő között csak annyi a különbség, hogy a lapozáshoz már vastagabb alanyok — vadoncok vétetnek, és hogy a vadoncot nem közvetlen a gyökérzetnél, hanem tetésünk szerinti magasságban, vízszintes irányban letérszeljük. A fűrész ígák roncsolása ezután szép simára levágandó.

El lévén ez végezve, ekkor a vadonc bármely oldaláról, alulról-felfelé irányzott rézs metszettel egy 2—3 cm. hosszú darabot levágunk; azonban ezen levágásunk alkalmával figyeljünk arra, hogy ne csak a külső kéreg, — hanem a valódi fás részből is valami levágassék, magától értetődően, hogy eme vágásunk alulról keskenyebb, felül pedig szélesebb leend; de mindenkor oda hassunk, hogy az imigy ejtett nyeshelyen a nedvvezető részek kilátszanak. Ha tehát eme levágásunkat jól alkalmaztuk, ekkor készítsük el a nemes gallyat ugy amint azt a párosításnál leirtam.

El lévén készítve a nemes gally is, ugy illesztjük a nyelapokat akként össze, hogy a nedvvezető részek közvetlen érintkezzenek; miután a nemes gally, a vadonchoz oda kötendő, a sebhelyek pedig ojtóviaszokkal lég — és vízmentesen bekenyendők.

A „bőr alá ojtás“ műtéttel nem csak 7—8 éves vadoncok, hanem a legidősebb fák is átjuthatnak. — Ez utóbbról majd más alkalommal bővebben értekeznek. — Eme műtét a következőképen hajtandó végre:

A vadonc hajtása — törzse tetésünk szerinti magasságban, vízszintesen lefűrészelve, a fűrészfogak hátra hagyott roncsolása pedig éles késsel simára vágandó. Ekkor a törzs bármely sima oldalán, alulról-felfelé, egy 4—5 cm. hosszú, függőleges irányú bevágás huzatik oly mélyen, hogy a kés hegye a valódi fát érje. Ezen levágás után a fahéj egyik oldala felnyitatik, a másik oldalán pedig a kéreg sértetlenül hagyatik.

El lévén eme bevágásunk végezve, ekkor a nemes gally ép ugy mint az a párosításnál leirtott — megnyesetik; azonban a nemes gally azon oldaláról, mely a sértetlenül hagyott vadonc kérgéhez leend illesztve, a felső hég függőleges irányban, alig észrevehető vastagságban levágandó ugy, hogy a nedvvezető rész sértetlenül maradjon.

Az ekkép elkészített nemes gally azután a sértetlenül hagyott vadonc kérgéhez szorosan hozzáillesztetik, a felnyitott kéreggel betakarattik, erősen bekötetik, és végül ojtóviaszokkal lég- és vízmentesen bekenyetik.

Ezen legutóbb leirt műtét nem csak a legkönynyebben sajátítható el, hanem a legbiztosabb eredményre is vezet; miről magam is eléggé meggyőződtem; miért is a „bőr-kéreg alá ojtás“ műtétet bátran és lelküimeretesen ajánlhatom még a legügyetlenebb kéznek is, mivel az eredmény csaknem minden fánál biztos.

Végül meg kell jegyezmem, hogy az ojtásnál mindenkor csontár gyümölcsűkre csontár, — puha magu gyümölcsűkre pedig puha magu nemes gallyak teendők; azonban ezen tételre még adandó alkalommal bátor leszek visszafordulni, mikor is majd körülményesebben le fogom írni.

Mi a nemes gallyakat illeti, ezeken soha sem hagyunk 2—3 rügyszemnél többet, minthogy azok ugy sem határozzák a fogamzást; ez által pedig egy nemes gallyal több fát is nemesíthetünk be; azonban figyeljünk arra, hogy a nemes gally rügvei ép- és egészségesek legyenek, mert ellenesetben minden fared-ságunk füstbe mehetne.

Ennyit a nemesítés módjáról, jövőre azonban, ha t. i. a t. Szerkesztő ur hosszú cikkezeim miatt el nem csap, bátor leszek a kajsi barack mikénti ok-szerű nyésését leírni.

Kuzmics Lajos
néptanító

Baja, 1882. április 15. én.

A husvét első napja fényes ovációknak volt szentelve városunkban. Ekkor t. i., mint Jankovich Aurel főispán ur megtelepedése évfordulóján, az által akart a város lakossága őszinte ragaszkodásának és érdemei iránti elismerésének kifejezést adni, hogy egy díszes albumot nyújtott át neki 800 polgár aláírásával; este pedig fényes faklyásmenetet rendezett tiszteletére.

A félérszínű s Baja város címerével és a főispán ur monogrammjával ellátott díszes album átadása a városháza nagyteremben déli 12 órakor történt. Be-rényi apátplebános remek beszédet intézett az ünne-pelhez, s felsorolta azon érdemeket, melyeket a köz-gyűlések tapintatos vezetése, az árvaügyek rendezése, a tisztviselők ellenőrzése, közügyeink elősegítése, fáradhatlan munkássága, a különböző érdekek ügyes kiegy-aztetése, mindenek felett pedig városunk anyagi és szellemi érdekeinek meleg és őszinte felkarolása által szerzett, — mely érdemek méltatása és elismerése indította Baja város polgárságát arra, hogy itt megtelepedése első évfordulati napján előtte megje-lenve, mindezt megköszönje, s a mai nap emlékeül ezen díszalbummal törhetlen bizalmát és lelkesedését kifejezze.

A főispán ur meleg hangon és emelkedett be-szédben mondott ezert köszönetet, s a közönség bi-zalma és ragaszkodása — mint magát kifejezé — még szorosabb köteletségévé teszi az eddigi irányban ha-ladni s a közönség ismételt nyilvánult rokonszenvét kötelessége hű teljesítése által minél nagyobb mérv-ben kiérdemelni és magának a jövőben is lehetőleg biztosítani.

Esti nyolc órakor volt az ünnepies ováció foly-tatása 200 faklya vitele mellett nagyszámu közönség sietett a városház előtti nagy térre, hol a zeneszó el

csendesülése után Cserba Ferenc aljárásbíró mondott sikerült alkalmi beszédet, ügyesen és talpraesetten fej-tetve, hogy a főispán ur kinevezéséhez kötött er-mények egy év alatt is mennyire teljesedtek. — Az erkélyen megjelent főispán szerényen hivatkozott köte-letségének pusztá teljesítésére; ezután pedig közönye-tet mondva Baja város polgárainak önzetlen a kö-zönséget, hogy a mai nap feledhetetlen lesz előtte, s ennek emléke is lelkesítésül szolgáland neki a jövőben, hogy minden erejét és tehetségét Baja város anyagi és szellemi érdekeinek előmozdítására szentelje.

Alig ért véget e fényes ünnepély, 13-án már má-siknak örvendett városunk közönsége.

Az ekkor megtartott törvényhatósági közgyűlé-sen t. i. mindenek előtt Scheibner Gyula rendőrkapi-tányknak lett ünnepélyesen átnyujtva azon dícsérő ok-irat, melyben neki a Fischer-féle rablás alkalmával tanúsított buzgalmaért a belügyminister elismerését fejezi ki. A kitüntetett ismét a belügyministernek és a főispán urnak mond köszönetet ugy a maga, mint egyuttal Polyák József és Benedek J. rendőrök nevé-ben, kik ez alkalomból szintén dícsérettel lettek a bel-ügyminister ur által kitüntetve.

Ezt a megüresedett polgármesteri tisztség betöl-tése követte.

Minden megosztástól és nézetkülönbség nélkül Drescher Ede ügyvéd ur lett a város polgármes-terévé közlekedéssel megválasztva és kiküldtve.

Megválasztás után a főispán velős és határozott vonásokban adta elő az új polgármesternek teendőit és kötelezettségeit, ez pedig emelkedett beszédben mon-dott az osztatlan bizalomért köszönetet, s egyuttal rö-viden kifejté programját és azon elveket is melyek szemmel tartása mellett közmegelegedésre kívánja hi-vatalát tőle telhetőleg betölteni.

A közgyűlés ezután f hó 17-ig elnapoltatott; esti 8 órakor pedig az új polgármester tiszteletére fé-nyes estély volt rendezve, a Bárány vendéglő nagy-teremben, mely ez alkalommal zsufolásig megtelt. Hogy ez alkalommal a talpraesett és alkalmi felkészültségek egész sora eredt meg, talán nem is kell említenem.

Nem hallgathatom el azonban, hogy szép tehet-ségei, ismert munkássága, szakavatott képzettsége, a közügyek iránti meleg érdeklődése, nem különben sok-oldalu egyéb jeles tulajdonai miatt az új polgármes-terhez általában a legszebb reményeket fűzik, — s vajha e reményünk mind teljesedésbe menne s őt hivatalos mű-ködésében azon osztatlan bizalom és lelkesedés kísérné mind végig, melynek ma örvend s melyel ma osztály és rang különbség nélkül környezetik!

Kelendő.

Budapest, 1882. április 14

Midőn a „Bácska“ igen tisztelt szerkesztőjének — a „Zombori kör“ nevében — elismerésem és kö-zönetemet kifejezném, hogy hasábotok szentelve az egyetemi ifjuság jólétéért, kifejtve a nemesebb társas élet szükségességét s hasznát, ezáltal az imént alakult „zombori körre“ irányítja a nagy közönség figyelmét s mindazok érdeklődését, kik az egyetemi ifjuság jö-vőjét szívőkön hordják; — szabadon azon okokat kif-jezném, hogy elvtársaimmal miért kívánunk „Zom-bori“ és nem „Bácskai“ kört és miért nem óhaj-tunk megyénkbeli körökkel egyesülni.

Már elvileg is helytelen nem „zombori,“ hanem „bácskai“ kört óhajítani. Hogy megyénk két három városának ifjai privát társadalmi köröket alakítanak, négy nem következik, hogy az a megye politikai egy-ségének rovására történik, mert egy privát társadalmi kör semmi összeköttetésben sincs — mert nem is lehet — a megye politikai egységével. Ily privát társas kör missiója távol állván a politikai iránytól, az sem elő-nyére sem megrontására nem lehet a megyének mint politikai egységnek.

Egy privát, társas célú kör, ha életre való akar lenni, ugy kell, hogy tagjai hasonélműek legyenek. Egy „Bácskai kör“ tágabb értelmű othton jelent mint egy szűkebb „Zombori kör,“ — hol a belépni akaró fiatal kezdő — részint hosszas együttlét, a középtano-dában együtt töltött — ismeretséget és bizalmat keltő tudat, az egy vidékről való származottság és az ismert közös othton tudatában barátságosabb és testvériesebb társakat vél találni, mint egy „Bácskai“ körben, mely minden bizalmassági jelleget nélkülöz. — Egy zombori egyetemi polgárra nézve egy szabadkai vagy újvidéki polgártárs nem kevésbé közönyös, mint egy debreceni vagy sopronyi polgár, mert az érdeklődés melgsége nem oly intenzív, mint az othtoni társadalmat ismerő zombori polgárral szemben. Tehát helyesebbnek vélem az ily társas körök városok szerinti alakulását, mint megyék szerint — s helytelennek tartom egy „Bácskai kör“ alakítását, mely a specialis családias jelleget nélkülöznél.

Az érvek egész arzenáljával rendelkező és meg-dönthetetlen dogma az, hogy bizonyos társadalmi és po-litikai célok elérésére semmi sem oly alkalmas eszkö-zök: mint a társulatok, egyletek és körök; és az mi-nél több taggal dicsekedhet, annál szebb és nagyobb eredményt bír kivívni. Több szem többet lát; több kéz többet tehet.

A „szabadkai“ — valamint az „újvidéki“ kör is jóval több taggal bír, mint a csirázó „zombori kör.“ — Ha egy „Bácskai“ körré egyesülünk, fel kellene ad-nunk céljainkat és annak kivívására alkalmazott esz-közönséget is — melyet a többi körök nem osztanak, — s a többi körök nagyobb számu tagokkal rendel-kező, ugy mi a szám arányának engedve olvadnánk be egyik vagy másik körbe, melynek intencióit azonban mi nem tartjuk helyeseknek.

Vagy valamennyi körnek le kellene mondani külön-külön céljairól és egy közös értekezleten, közös megállapodás szülte cél kivételre sorakozni. De mit mondana ehhez pl. a „szabadkai kör“? Hogy mi évek óta fennállva — a várostól is szép összeggel támo-gatva — igen jól érezzük magunkat, a kinek tetszik lépjen be körünkbe, de mi egyletünkbe, néhány zom-bori vagy bajai polgártárs kedvéért kockára nem tesszük.

Vagy egy egész új kört kellene alakítani a „zom-bori“ körből — „Bácskai kör“ címén. De nem-e válna -illuzoriussá egy ily kör — már címénél fogva is? A

szabadkai ifjakból álló kör s nagyszámu taggal csak „Szabadkai kör“ címet visel, míg annak alig egy har-madát meghaladó — nagyobbrészt zombori ifjakból álló egyesület nem „zombori“ — hanem „Bácskai“ körnek titulálná magát.

Igy tehát egy „Bácskai“ körré való egyesülés — bár elvileg is helytelen — praktice kivihetlen. Ne illessük a gyermeket más néven mint azon, mely őt megilleti, s maradjunk csak a „zombori kör“ nél.

Ami pedig a „Zom. és Vid.“ c. lap 30. számában „Nyilt felelet“ cím alatt Patay Sándor aláírásával „zombori kör“ ügyét védelmezni, ha mindjárt ő alá-írasi ivet bocsájtott is ki és az alapszabályokat ké-rszító hármass bizottságnak jegyzője is volt. Minthogy pedig okoskodásait a kör belsejében is akarta meríteni — melyet azonban nem ismer, véleményének semmi fontosságát nem tulajdoníthatok s azokra nem is reflektálok.

Fogadja nagyrabecsülésem s tiszteletem kifejezése mellett üdvözlömetem, mellyel maradtam *)

Donoszlovits Vilmos,
az „egy. zombori kör“ elnöke.

Bács-Bodrogh megye és Zombor sz. k. város főispánjától
183. szám.

1882.

A „Bácska“ című hirlap

tekintetes szerkesztőségének

Zomborban

A magyar királyi földművelés-, ipar- és ke-reskedelemügyi minister ur Ó Nagyméltósága folyó évi ápril hó 1-én 13295. szám alatt kelt közleménye szerint, — intézkedett az iránt, hogy a budapesti időjelző állomás napi értesítései a zombori táviradi állomásra folyó évi ápril 15-től naponként megtáviratoztassanak és kifüggesz-tessenek.

Midőn erről tekintetes Uraságot értesítem, egyuttal felkérem, hogy ezen intézkedést az ér-dekelt gazdaközönség tájékozása végett, becses lapjában közzétenni sziveskedjék.

Zomborban, 1882. évi ápril hó 14. án.

Sándor Béla,
főispán.

Szinészet.

Jakabffy és Csóka: Makó és Jeruzsálem. Nemcsak az mondható el társulatáról, hogy van több jeles tagja; hanem az is, hogy alig van benne kivető.

Szerdán volt az első előadás. Adatott: „A cifra nyomorúság“ Csiky 4. felv. színműve. A város krémje a permetező eső dacára megjelent — de más nem is. És így félig tele ház előtt folyt le az előadás, mely megérdemelte volna, hogy egész város lássa és mu-lasson rajta. A siker koszorúján Breznay, Rónaszéky, Vavra és Tökés k. a., Halász, Vedress, Gyarmathy osztoztak.

Szóval az első előadás, mely a társulat iránti hiteltelre tájékozól szokott szolgálni, pompásan sikerült. Csütörtökön Chivot bohózata „Az új háziur“ ada-tott, rossz időben, s így szinte kis közönség előtt.

A bonyodalmak mesteri kuszáltsága meglepő for-dulataival képes volt ugyan folyton feszesen tartani a figyelmet. De miután a komikum mind csak a helyze-tekhez van kötve, jellembe nem vág: a derűtlenség bár élvezetes, de tanulságatlan volt. A szereplők mind jól játszottak. Legfőkébb a szereptudás volt kissé hézagos. Figyelmeztetjük jó színészeinket, hogy a drasztikus és csiklandós komikum nem a mi közönségünknek való s az afféle szerelemrohamos idegrángások szükségsé-ge még nálunk nem válik be hatásadászaton se. Ha a szinpad surlódik az illemszabályokkal: lealja-sítja önmagát Egyelőre annyit a játékról és pár szót a bérletről.

A pártolást Csóka föltétlenül megérdemli. Társu-lata nagy és drága, tehát saját szempontjából kétsze-resen jogosult a bérletszedésre, vagyis önbiztosításra. Amde ne vegye rossz néven, ha újra is sürgetjük, hogy a bérletben előadandó daraboknak ha nem egymásután-ját, legalább címét, tegye előbb közzé. Kérje föl Br. Podmaniczky Ármán, Mitályi János és Bieber Gyula urakat, hogy őt e részben a közönség igényei iránt tájéko-zák. Még azt se követeljük hogy az adandó bérletdarabokat pontosan megjelölje; elég lesz, ha egy 15—20 darabos címsort bemutat, hogy abból — de csak abból — válogat a saját körülményei szerint. Ezen föltétel nélkül mi legalább a bérelés szószólói, máskor kifejtett és praksisigazolta álláspontunknál fogva nem lehetünk. Ennek betartása mellett azonban a derék társulatot nemcsak a városnak, de a környék értelmiségének, hű meggyőződésünk és ügyekezettünk egész melegével ajánlhatjuk.

Szerk.

Szombaton zsufolt ház előtt „A kis herceg“ ope-rettet adták. Azt mondják, hogy Erdélyi Mariettának, ki a címszerepet játszotta, ez force-darabja. Igazán az. Hódító kis herceg volt külső megjelenésében. Játéká-ban és énekében egyaránt. Kár, hogy jól iskolázott hangját az alsóbb régiókban nem bírja érvényre emelni. Kissné Honti Mariska tavaly óta szépen haladt. Ha énekében nem is elég biztos mindig, de kellemes, csengő hangja és rokonszenves megjelenése biztosítja számára a budizót tetszésnyilatkozatokat. A hercegnőt sok kellemmel adta. Kiss Pista Monlandri szerepében jó volt, de nagyon rábizta magát a sugóra. Breznay mint Fri-musz, sokat nevetetett. Pajor Ágnes a zárdai gazgaz-tónó szerepét nem jól fogta fel. Különösen hibázott, mikor állásáról megelégedve kíváncsian kellett volna kérdezni a tojásárus leánynak öltözött hercegtől, ki a

*) Az alapszabályok leírásáig az egylet ügyeibe közelről be-avatottakkal szemben — mint előre is jeleztük — tovább nem be-zélhetünk.

dragonyosokat magasztalta: Aztán való, hogy olyanok? — A kardalokról nem sok jót mondhatunk. A kiállítás és díszletek szépek voltak. Hogy miért volt ez az előadás „rendkívüli,” az az igazgató títka. Ha reklám akart lenni, akkor sajnáljuk Csókát, hogy ily kétes céggel igyekszik a jó bornak kelendőseget szerezni. Mikor nem szorult rá, miért hirdeti színlapjain egy, mint a 27 kros boltosok?

Vasárnap Bereik Árpádtól „Az igmándi kispap” című új népszimű került színre. Nagy János néptanító jámbor özvégve fogadást tesz, hogy egyetlen fiát papnak neveltetni. A jó fiu, ki rég szerelmes testvérébe, a szép Esztibe (Erdélyi Marietta), anyja kívánatára elmegy a szemináriumba, de szerelme nem engedi nyugodni, s szülei tudta nélkül kilép onnan. Esztit gyászszülei Király Pistához (Kiss Pista) akarják nőül adni s a szünidő alatt otthon tartózkodó kispapra bízzák, hogy a vonakodó leányt erre rávegye. Az ál kispap feladatát természetesen a maga javára oldja meg, ami nem is nehéz neki, mert Eszti is régóta szereti őt. De mikor szülei megtudják, hogy kilépett a szemináriumból, s látja emiatt anyja boldogtalanságát, szerelmét kész feláldozni az anyai iránti szeretetért. Már készül vissza a szemináriumba, mikor kislül, hogy Király Pista méltatlan Eszti kezére, mert már Lazsák Zsuzsának, egy budapesti tudakos, affektáló komornának (Pajor Ágnes) ígért házasságot. Ehez járul, hogy a falu plébánosa megnyugtatója a volt kispap jámbor anyját, hogy az Isten megelégszik jó szándékával, mint megelégedett Abrahánnal is, mikor Izsák fiát áldozatul kívánta. Így lesz az igmándi kispapból püspökjelölt helyett Eszti boldog férje.

Az obligát alakok, mint falu bolondja, zsidó boltos és kántor, ebben a népsziműben sem hiányoznak. A darab mulatságos jeleneteivel tetszést aratott. Jobb dalai régi ismerőseink; az újak nehezen válnak oly kedveltekké. Erdélyi Mariettának Eszti alakítása nem igen sikerült, s játéka nagyobbára nélkülözte a diszkrétit. Arcejátéka is kívánni valót hagyott fenn Népdal-előadásának több természetesség nem ártana. Kiss Pista alakítása is elhibázott volt, habár jól játszott. Pajor Ágnesnek Lazsák Zsuzsában igen hálás szerep jutott, melynek elég jól meg is felelt. Breznay (Nagy János, néptanító) és Vedress (a kispap) igen jók voltak.

Hírek.

A hódásági választókerületből egy 60 tagból álló küldöttség volt hétfőn a főispánnál ifj. Trischler Ferenc vezetésével, mely felkérte, hogy a folyó hó 10-én Hódásághon tartott népgyűlés határozata értelmében tolmácsolja a Miniszterelnöknek ama bizalmat, mellyel a hódásági választókerületet németajku polgárai irányában viseltetnek, és egyúttal hálájuknak is adjon kifejezést, hogy a Miniszterelnök ur a haza németajku polgárait az országgyűlésen oly erélyes védelme alá vette. Ezen küldöttség adta egyszersmind át előbb a megyei főügyésznek, mint a távollévő alispán helyettesének, majd magának a minitési temetésről hazatért alispánnak, a népgyűlés jegyzőkönyvét, oly kérelemmel, hogy azt a megyei levéltárban helyezze el Alispán ur, Osztormayer plébános szívből szívhez szóló diktórája, hasonló bizálással felelt. A miniszterelnökhez intézett bizalmi iratot főispán ur már tegnap felterjesztette.

Kiállítási hírek. Szombaton végre bizottsági ülést tartatván, tárgyalás alá vétettek az épületekre bejelentett ajánlatok; de mivel kellőleg felszerelve illetőleg részletezve nem voltak, végleges határozat nem hozott.

A bizottságok következőleg alakultak meg: 1. Vendéglő bizottság: Husveth, Falcione G. 2. Géprendező b. Rác Vilmos, Veszelinovits. 3. Építő b. Gottlieb, Husveth, Falcione G., fölkérendő szakférfi: Kovácsy Kálmán kir. mérnök ur. 4. Állatrendező biz.: Vukicsevits, Falcione Gusztáv, id. Pál Antal; fölkérendő szakférfi: Esztergályi Károly városi főpénztáros ur. 5. Állatelelmezési bizottság: Veszelinovits, id. Pál Antal.

A kiállításra a földmívelési miniszter ur ó Exja meghivatni határozott.

Olvastatott a dunagőzhajózás és alföldi vasut igazgatóságának átirata, melyben értesít, hogy a kiállítóknak a bizottság által kiadandó kellő igazolvány mellett lényeges engedményeket ad. Ezeket részletesen jövőre közöljük.

De már előre is figyelmeztetni kell, hogy a bejelentéseket e hó végeig annál inkább megtegyék, mert különben a szállítási engedményeket talán már meg nem kaphatnák. A titkár.

Haynald Lajos bíbromokérek 13-án reggel hajón utazott el Kaloacsáról, az éjjeli vonattal Budapestre Bácsba utazott, honnan hétfőn reggelre ismét Budapestre rándul, gr. Andrassy leányát fogja esketni és ugyanaz nap délután külön vonaton tér vissza Bácsba.

A zombori színház részvénytársaság t. c. részvényesei ezennel felkértnek, hogy a folyó április hó 23-án délelőtt 10 órakor a városi tanácsstermben tartandó II-ik rendes közgyűlésre megjelenjen szíveskedjenek.

Alulirottak mély fájdalommal jelentik: ifj. tolnai Pál Antal Bács-Bodrogh megyék tiszti alügyészének f. évi ápril 15-én d. u. 3 órakor, rövid szenvedés után élte 33-ik évében bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei f. évi ápril 16-án délutáni 5 órakor itteni lakásán beszenteltetvén, Ns Militicsre szállították, hol e hó 17-én, a gyászisteni tisztelet megtartása után, a családi sírboltba tételnek örök

nyugalomra. Zomborban, 1882. évi ápril hó 15-én. Övéinek szeretete virasszon a korán elhunyt drága halott hamvai felett! Id. Pál Antal és neje Pál Viktoria szülei. Özv. Lázay Dánielné anyósa Pál szül. Lázay Judit neje. Pál Vilma, Pál Blanka gyermekei. Ez az írott gyászlap; a nyomtatott — a sziveken van a boldogultak ellenállhatlan kedvessége, minden szívet megvesztegető modora, kollegiális ragaszkodása: őt a jelenlegi fiatalabb nemzedék legkapósabb tagjává avaták. Áldás emlékére.

A districtus leszámlása A volt Tiszán inneni, koronai kerületet képezett Martonos, Ó-Kanizsa, Zenta, Ada, Moholy, Petroszellő, Ó-Becse, Földvár, Turia, és Szent-Tamás tiz község ez idő szerint még létező közös vagyonának felosztási tervezet, a következők elve alapján eszközöndő: 1. A kerületi pénztár forrásait képezett kerületi községek részéről az 1849-ik október hó 1-jétől az 1870-ik év végéig a közös pénztárba egyenként befizetett összegek nagysága véte-tett alapul, azon hányad megállapításával, melyben az egyes ker. községek a ker. pénztár ez idő szerinti maradványából, — tekintve, hogy ezek eddigi felosztása az 1870-ik év óta folyton fenforgott különemű viszonyok behatásánál fogva lehetséges nem volt — részletnének. 2. Az előző pont szerint megállapított hányadra való tekintettel, kiszámított minden egyes községre néve azon összeg, melyhez a községnek az 1849—1870-évi végéig a közös pénztárba befolyt pénzbeli jogigénye lehetett; és tekintettel azon körülményre, mely szerint az 1849-től folytatólag a jelen időkig, aránytalanul adtak ki az összegek a közös pénztárból az egyes községeknek. Ilyképen ezek által igénybe vett összegek egyben tartattak azon összeggel, melyre jogos igényvel bírtak. 3. Azon község, mely a második pontban jelzett kiszámítás szerint a közös pénztárból az öt megillető hányadon felül kapott, azt visszafizetni tartozik. Azon község ellenben, mely az öt megillető hányad erejéig a közös pénztár igénybe nem vette: követeléssel bír azon összegre néve, melyet a részére már kiadott összeg, és az öt megillető hányad egyben-tartása feltüntet. 4. A kerületi közös pénztárban ez idő szerint létező készpénz 18,898 frtnyi összeg képezi a tiz község között — a már megállapított hányad szerint — a felosztandó összeget. 5. A 18,898 frt elő-adatokon kívül még egy más felosztási tervezet is foglaltatik, u. i. a kerületi községek által az 1,300,000 frt váltásdíjhoz történt hozzájárulás mérve vétetik a hányad megállapításának alapjául. 6. Ha a felosztandó 18,898 frt pénzkészlethez — akár a közös pénztárhoz hozzájárulás aránya, akár pedig a váltásdíjhoz hozzájárulás mérve szerint állapítatik meg a hányad, mely szerint az egyes községek a felosztandó pénzkészlethez részesítendőek lesznek, — hozzáadatik azon összeg is, melyet a kerületi pénztár egyes községektől követel, és még azon összeg is, melylyel a közös pénztár egyes községek irányában, az 1870-ik évtől tartozásban maradt, ugy ezen főösszeg teljes pontossággal egybenhangzó azon összeggel, melyet egyes előnyben lévő községek a közpénztáron követelnek. Kelt Adán, 1882. március hó. Jankovich Aurél s. k. ker. elnök.

A dalárda hangversenye mely húsvéthétfőn a „Vadászkürt”-ben műkedvelők közreműködésével lefolyt, nagyon méltó volt arra az elismerésre, melylyel 250 főből álló közönség adozott tetszés-nyilvánításaival. Hogy az eléggé változatos műsor érdekességét a közreműködő hölgyek nagy mértékben fokozták, azt említeni is fölösleges. Drakulic Darinka k. a. finom érzékű tanúskodó zongorajátéka iránt a tegnapi hangverseny közönsége csak újabb elismerését fejezte ki a lelkes tapsokkal. A Meyer Lipót által fölbemászó olasz dallamok fölött irt változatok az ő érzéses és bájos előadásában rendkívül kellemesen hatottak. Vojnits Bella k. a., ki eddig népdalaival aratott tetszést, ez alkalommal Gumbert egy szívtől és szívhez szóló keringőjének éneklésével gyönyörködtetett. — A Lovich Aranka és Thim Flóra kisasszonyok által szépen előadott Suppé-féle kedves kis kettőst a sok tapsra ismételni kellett. Blumenthal Gusztáv Székely Imrénének a „Kerekés András”, „Kerek ez a zsemlye” stb. kedvelt népdalokból zongorára irt nagy ábrándját jó felfogással, meleg érzéssel és jeles technikával játszotta. A tetszés-nyilvánításokat, melyekben részesült, jól kiérdemelte. Városvy László úr, Szentirmay Elemér három új dalát igazi magyaros „szíveséggel” énekelte. Erces bariton hangja és érzéses előadása megtalálták a szívekhez az utat. A szünni nem akaró tapsokra ráadásul még két ó nőtára gyűjtött rá.

A tizenegy műkedvelő úrhölgy és a dalárda által énekelte vegyeskardalok kifogástalan szabatság-gal voltak előadva. Különösen a „Kornevilli harangok” második felvonásából vett finale tett impozáns hatást. Ebben előnyösen tűnt ki Práznovszky Lajos ur tenorhangja. Sajnálattal hallottuk, hogy dalárdánk, hivatali áthelyezés folytán, e kellemes hangú tenoristáját elveszti. A dalárda 2 jó férfikardalt a szokott pontossággal és tetszés mellett énekel.

A másfél óráig tartott hangverseny után kezdett vette a tánc, mely kitűző vig hangulatban és fesz-tel-nül folyva, regeli öt órakor ért véget. A jó kedvről fogalmat nyújthat, hogy a souper eszadást kilencszer járták. Az első negyest 62 pár táncolta.

A jelen volt hölgyek közül a zsúfolt teremben a következőket sikerült fejgyeznünk: Sándor Béláné, Birvallys Zsóka Maja, Berkovicsné, Városvy Tivadarné, Dr. Sommer Antalné, Szakáll Adorjáné, Vanicsék Józsefné, Babic Adél, Balázs Rozina, Bikár Zorka, Czirusz Irén és Margit, Drakulic Darinka, Falcioné Milla, Feliczides Aranka (Küláról), Gertinger Örszike, Háve, nővérek, Heindlhofer Emma, Hoffmann Ilka, Iményi Mariska, Kovács Jozsefné, Kunkula Hermin, Lovászy Aranka, Lovich Aranka, Payerle Flóra (Bukinból), Rezsnyai Ilona, Szabácsy Karolin, Szlávy Ilona, Tárcay Jozsefné és Kornélia, Thim Flóra és Anna, Trischler Emma és Nina, Veszelinovits Krunoszlava, Vojnits Bella, Wundszám Gizella, Ida és Kornélia. Az esti pénztárnál belépőjegyekért 100 frt 80kr. felülfizetésekből 19 frt 85 kr. folyt be.

A zombori első munkás betegsegélyző egyesület f. évi ápril 30-án d. é. 10 órakor a városi háza kistermben tartja rendes évi közgyűlést. Tárnya: Alapsz. módosítás. Tisztújítás.

Az olvasókör vasárnapi közgyűlése a színház részvénytársaság helyiségkínáló ajánlatát egyhangulag elvetette.

A színház-részvény-társaság választmánya f. hó 16-án Hunyady és Spitznagl bajai vállalkozóknak adta ki az egész építést 3 1/2% árengedés mellett. Stein eszéki 10% ifj. Kovács h. m. vásárhelyi 18% árengedést igényelt. A szerződést a 23-iki gyűlés fogja véglegelni.

E hó utolsó három napján megyénk szakkbizottsága jegyzői szigorlatot tart.

Budapesten Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésében megjelent: „Nyolc népdal” zongorára alkalmazta Nagy Zoltán. Ara egy forint.

Gospodincéről Jancsó jegyző ur egy db. értékes ezüst pénz ajándékozott a főgyűlésnek szakkönyvtárményének; mit is az igazgatóság itt nyilvánosan köszön.

Arveresek. Baján jun. 26-án Kubatovics Mátyás 9760 frtra b. ingatlanaira. — Almáson Valtér János 1402 frtra b. ingatl. május 19-én.

Kolluthon a postamesteri állomás betöltendő.

Helyreigazítás. A közgyűlési nagy tárgyhalmazban tudósítónk megtevédt, midőn a tovarisovai bíróválasztást megsemmisítettnek újságot. Ebből csak annyi tény, hogy a bíróválasztásról fölvetett jegyzőkönyv szabálytalan, mert gyanus belevitásokat tartalmaz; ellenben a bíróválasztásra vonatkozó adatai épen kedvezők. Tehát az alispán ur csak a jegyzőkönyvi szabálytalanság megvizsgálásával bízott meg a közgyűlésen, míg a bíróválasztás, ha különben a róla fölvetett jegyzőkönyv tárgyalásnak bizonyul, érvényben marad.

Ujvidéken közgyűlést Stratimirovits László választatott meg.

0-Futtakon 12-én volt a „Schulverein” ellenes gyűlés; a lefolyás stb. egyez a hódásághival.

Apatinban szinte volt ilyen gyűlés.

A szabadkai polgári olvasókör elnökül újra egyhangulag Antunovits Mátyást választotta.

Zentan Schwarzer Gyula aljbíró ma esküszik meg Szárits Bertalan ottani ügyvéd kedves leányával Amáliával.

Weiskopf Hugó, ujvidéki adótáros, fedezetlen hiányok felmerültéből önkénynt jelentkezett a törvény-széknél. A hiány mekkorasága és oka eddig ismeretlen.

A csitaonica épületére kiirt pályázat határnapja tegnap telett le. Költségvetés 29,000 frt.

A helybeli izr. hitközség iskolaszéki elnöke a katolikus és zsidó négyeletet átiratilag értesítette, hogy ajánlatokra 10—10 szegény gyereket földjéért befogad a gyermekkertbe. Tekintve, hogy szegény asszonyokon jobban van segítve, ha gyermekeiket biztosan elhelyezhetik, és maguk dologra — keresni — mennek; ez ajánlattétel maga-magát dicséri.

Felhívás. Az országos magyar dalárdegyesület - évi augusztus hó 16—20. napjain Debrecenben országos dalárünnepélyt rendez. A zombori kaszinó-egylet. dalárda alapító és pártoló tagjai, kik ezen ünnepélyben részt vesznek, 2 frt rendezési költség lefizetése után a vasuton 33 1/2% menetdíj-leengedésben és Debrecenben ingyen elszállásolásban részesülnek. Habár a zombori kaszinó-egyleti dalárda, mint működő tagegyelet, nem is vesz részt ezen ünnepélyben, mindazonáltal kedves kötelességünknek tartjuk felhívni a t. alapító és pártoló tagokat, hogy azon esetben, ha ez alkalommal a fent említett kedvezményeket igénybe kívánják venni, e szándékukat legkésőbb és bezárolag ápril hó 24-éig az alulirt titkárnak szóval vagy írásban bejelenteni s a 2 frtnyi rendezési költséget is illetékes helyére juttatás végett a dalárda pénztárába befizetni sziveskedjenek. Zomborban, 1882. évi ápril hó 14-én. Pribil Ernő, elnök. Bieber Gyula, titkár.

Jankovac. Becces lapja utóbbi számában említett Fehér Miklós regalebéről meggyilkoltatási esetéről. Csendorjeink éjt nappallá változtatva lankadatlannal fáradoztak a tettes kiderítésének néhez s kényes munkájában; az eredményről következő soraimban érteitem: csendorjeink Pulyka Julisnál a meggyilkolt ágyasánál házmotázást tartván, ellelejtették őt magát kikutatni, holott ezen alkalommal, mint később kiderült, a Fehér vagyont képező, hátramaradt kötelezvényeket kebelében őrizte. A bajból ékepen szerencsésen menekülve Julis, Fehér fiahoz sietett, átadandó a kötelezvényeket; azonban csendorjeink ennél is motozást tartván, természetes, hogy a kötelezvényeket megtalálták. A vallatásból azonnal kiderült, hogy a meggyilkolt ágyasa bűnrészes. Rögton letartóztatták s az őrtanyára kísérték. Itt előbb azt vallotta, hogy a kötelezvényeket a Kopp-féle tüzészet alkalmával Fehér neki kézbesítette, azonban az örvezető ezen szavaknak hitelt nem adván, erélyes utánjárása folytán kiderítette, hogy Fehér akkor Baján volt. Így újra becsillta Julist s amidőn e körülményt vele tudatta, annyira megijedt, hogy hirtelen szöhoz sem juthatott. Súlyos helyzetéből szabadulni vélt s cselhez folyamodott. Nemes urat 100 frtos kötelezvényvel meg akarta vesztegetni; de törekvése az örvezető ur becsületlen hajótörést szenvedett. Mindezeket jegyzőkönyvbe iktatván, Julist Almásra szállította, hol a vizsgálati fogságban várja e hajmeresztő ügy tárgyalási napját. Bergl Emil.

Nyilvános köszönet. Kedves kötelességet teljesítünk, midőn a zombori kaszinó-egyleti dalárda nevében mind azoknak, kik a f. évi ápril hó 10-én rendezett jótékonycélú hangverseny sikerét közreműködésükkel vagy egyéb módon előmozdítani szivesek voltak, ez úton is köszönetet mondunk Ilyen köszönettel adozik a dalárda Birvallys Zsóka Maja úrnőnek zongorája átengedéseért, továbbá Babic Adél, Drakulic Darinka, Falcioné Milla, Heindlhofer Emma, Lovich Aranka, Payerle Flóra, Tárcay Jozsefné, Thim Flóra, Trischler Emma, Vojnits Bella és Wundszám Ida úrhölgyeknek, valamint Blumenthal Gusztáv és Korpatfinszky Ernő úrnak az éneklés és zongorajáték terén való közreműködésükért, s végre Csóka Sándor szinigazgató úrnak a terem átengedéseért Zomborban, 1882. évi ápril hó 15-én. Pribil Ernő, elnök. Bieber Gyula, titkár.

Meghívó. Az apatini „Frank” vonónégyes magán-egylete 1882-ik évi április hó 20-án (csütörtökön) a „Magyar koronához” címzett vendégülöben hangversenyt rendez, melyre an é. közönséget tisztelettel meghívja. A hangversenyt táncmulatság követi. A műsoron Kücken, Rossini, Erkel F., Dürer, Liszt F., Hajdn J., F. ori E., Hummel N. J. zeneszerzeményei szerepelnek.

Új falu Bács-Bodrogh megyében. Mint értesülünk, a kinstár a csonoplai határban levő 1821 katasztrális hold nagyságú birtokot tisztán magyar ajkú megyebeli lakosoknak apróbb részletekben eladja, és a vevők ezáltal új falut alapítanak, mely valószínűleg Nemes-Militics és Bajnok között a vasút mellett fog létesülni s így új vasúti állomáshely is lesz.

Nyugtató. A zombori kaszinó-egyleti dalárda által 1882. évi április hó 10-én rendezett hangverseny és táncvigalom alkalmával a magyar szent korona országainak veres kereszt-egylete javára adakoztak: Bibra Frigyes báró 5 frt, Sándor Béla főispán 3 frt, Vojnits Zákó Berta úrnő 2 frt, Schmausz Endre 2 frt, Dr. Pávlovits Simon 2 frt, Scultéty László 2 frt, özvegy Wundszámné úrnő 1 frt 60 kr, Dr. Sommer Antal 1 frt 40 kr, Kiss István 1 frt, Stverteczky Ferenc 45 kr, Bezeredy István 40 kr, Auth György, Gruits Miklós, Halm Ervin, Lugomerszky Jusztin és Michels János 20-20 krt, — összesen 21 frt 85 kr. — Szolgáljon e kimutatás a nemes szívű adakozóknak nyilvános nyugtatóul. — Zomborban, 1882. évi április hó 11-én Csarsch Sándor a dalárda pénztárosa.

Követésre méltó példa. Reichert József úrás szent-háromság-terti boltjának eddigi német feliratát magyarul cserélte fel.

Moholy községet a megye törvényhatósági bizottsága a belügyminister jóváhagyásával a tiszai II. (óbecsei) járásból a tiszai I. (entai) járásba csatolta át.

Pályázat van hirdetve a bajai járás aljegyzői állomásra; kinevezettett ugyanoda albiróvá Cserba Ferenc, ottani aljegyző.

Beküldetett. Mélykút községek pecsétje egyik legrégebbi a maga nemében hazánkban, mert 1661-ből való. (Használatban van-e még? Szerk.)

Beküldetett. „A községjegyzői intézmény története Magyarországon”; Három kötet, írta Barta László budapesti VIII-kerületi jegyző. Az első kötet igen eszes kiállításban került ki a sajtó alól s a szerzőnél 1 fton kapható. Érdekes tartalmának fejezetei: A városi jegyzők társadalmi állása a múltban, fizetésük. A vármegyék jegyzői, társadalmi és anyagi állásuk és teendőik 1848 előtt és után. Nyugdíjügyi mozgalmak, az orsz. községjegyzői egyesület nyugdíjbankja. Szépirodalmi, egyleti mozgalmak, országos congress-usuk. A központi jegyzői egylet alapszabályai. A munka alapos, adatgazdag, szárazságtól és divatos kenyérjajoktól ment. Irálya magyaros, beosztása szép kerekességet jósol. Helyi szempontból csak azt szeretnők, ha adatokat találtunk volna benne megyénk vegyes ajkú községeknek hivatalos nyelvi viszonyaira, és a török uralom, valamint a katonai végvidék létezése alatti álla-

potaira ezen intézménynek. Azt is szeretnők tudni, hogy a szabadságharc alatt e kiválóan érdekelt megyének községi jegyzői mint szerepeltek. Igaz, hogy erre nézve egy ember ereje kevés; de hát itt van a megyei jegyzői egylet s nem hisszük, hogy annak széles ismeretségi elnöke és titkárja e tekintetben telhetőleg ne támogatná a mű derék szerzőjét. Egyébiránt a munkát átlapozás után igen érdekesnek és hasznosnak találtuk és a községek, azok jegyzőit s kasznóit ezennel is figyelmeztetjük ezen sok élvezetet kínáló mű megszerzésére.

Csődbe került Sternberg Miksa bajai lakos. Bej. április 17. Csődbiztos Orsay Vilmos szabaddai tszki bír., tömeggondnok dr. Bruck Samu bajai ügyvéd.

Hirdetmény. Kapcsolásban már az előző években kiadott rendeleteknek, újból is figyelmeztetjük a t. c. városi lakosság az 1872. évi VI. t. c. 18. §-ának amaz intézkedésére, hogy a vadászatra jogosítottakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi fajú ebeket bocsátani. A nyájörök, juhászok, pásztorok, kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket, koloncot függeszteni, mely azoknak első lábuk térdein felül egy hüvelyknyi távolságra akként lóg alá, hogy az ebet a vad után való fathatásában teljesen megakadályozza. A vadászatról szóló 1872. évi VI. t. c., ugy a vadász és fegyveradóról szóló 1875. évi XXI. t. c. 16. § a, b és c pontja szerint büntetendő kihágások a nm. m. kir. belügyministeriumnak 38547/1880. sz. a kiadott kegyes intézménye szerint ezen rendőr kapitányság hatasterében lévén utalva, néteni kihágások ide kéretnek feljelenteni, mégis némi tájéknzásul a következők jegezetnek meg 1. Hogy az általános vadászati tilalom február 1-től augusztus 15-ig tart. 2. Hogy tilalmi időben vadat árulni, venni, nyilvános helyiségekben étlapra jegyezni nem szabad. 3. Hogy foglyokat, tűzokokat és nyulakat hálókkaal, törökkel, hurkokkal vagy bármi eszközökkel elfogni még a szabad időben is tilos. 4. Hogy a párosodás és keltés ideje alatt a vándor és más madarakra is kiterjed a tilalom. 5. Hogy a kóbor ebek elpusztíthatók. 6. Hogy aki tiltott időben vadász, 50 frtig; aki a vadak fiart elfogja, a madarak fészkeit elrombolja, tojásait elszedi: 10 frtig; aki tiltott időben vadat hordoz, árul vagy vesz, 10 frtig; aki vadászati jegy nélkül vadász, 100 frtig; és végre aki vadászjegy nélkül vadászaton éretvén, nevét, lakhelyét bemondani vagy zálogot adni megtagadja, 200 frtig terjedhető pénzbírsággal büntetendő, az utóbbi esetekben bírságok egy harmad része a feljelentőt illetvén. Zombor, 1882. április 14. Czedler János s. k., rendő főkapitány.

Szerkesztői üzenet.

Jankovác. Tanítók marakodása nem közérdekű, hanem községyen; s így e lap hasábjain tér nem is foglalhat. Tegyenek jót, dolgozzanak hivatusuknak; akkor szívesen látjuk. Ez ipamnak szól, de a napam is értheti.

NYILTTÉR. *)

A f. hó 10. hangversenyen néhány ismerősömmek programokat osztogattam. Ismeretes, hogy a dalárda estélyein az ily programok a pénztárnál a vendégek rendelkezésére állanak, ellenben hivatalból nem osztogattatnak. Így történt, hogy dr. Sztokovits ur — nyilván ezen üzust nem tudva — nem kapott programot; hanem mikor tölem kért, én a legszívesebben adtam neki.

Azonban dacára, hogy nincs szerencsém neki bemutatva lenni, szerdán fél három tájban a csitaonica sarkán magához itett így szólt hozzám: „Ön a dal-estélyen mindenkinek osztogatott programot, de nőmet és anyósomat arra érdemesnek nem találta. Talán azért, mert szerbek? Ez öntől nem illett.” — Ezzel megfordult és engem, mielőtt magamat kimagyarázhattam volna, a raképnél hagyott. Sajnálám, ha dr. Sztokovits ur, kora és társadalmi állása iránt tartozó tisztelettel, ennek nyilvánosságra hozatala össze-ütközönek magyaroztatnék; de miután a tények első fele neves teremben, a másik fele pedig az utcán történt: tartoztam magamnak ezek kijelentésével annál is inkább, mert kötelességem még ama küllátszatot is csirájában elfojtani, hogy dr. Sztokovits urnak igaza lehetne akkor, mikor azt állítja, hogy övéi azért nem kaptak programot, mert szerbek.

Városv László.

MATTONI-féle BUDAI KIRÁLY KESERÜFORRÁSOK

Deák Ferencz-forrás, Hunyady Mátyás-forrás.
Szt. István-forrás, Gróf Széchenyi István-forrás

Mattoni és Wille, Budapest

15-6 Kapható minden gyógyszerárban és ésványv. z. kereskedésben.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

1355. sz.
k. ü. 1882.

Árlejtési hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. igazságügyministeriumnak 3973/1882. sz. alatt kelt rendelete alapján közhírré tétetik, miszerint a zombori kir. trvszéki fogháznál szükséges s még a folyó évben teljesítendő helyreállítási és átalakítási munkálatok — kőműves, ács, sztalos, lakatos, mázóló, bádogos és üveges munka, a szükséges anyagok szállításával — biztosítására f. évi május hó 7-én d. e. 9 órakor a zombori királyi ügyészség hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekapcsolt nyilvános árlejtés fog tartatni. Árlejtésök tartoznak bánatpénzül 390 frtot az árlejtést vezető kir. ügyész kezéhez készpénzben, illetve tözseideleg jegyzett államkötvényekben az árlejtés előtt letenni.

Zárt írásbeli ajánlatoknál a bánatpénz az ajánlatához melléklendő s ezek legkésőbb f. évi május hó 7-én d. e. 9 óráig a zombori kir. ügyészségnél nyújtandók be; később érkező ajánlatok visszautasíthatnak.

Az árlejtési feltételek, a műszaki s költség-előirányzati okmányok naponként a hivatalos órák alatt, a zombori kir. ügyészség iktató hivatalánál megtekinthetők.

Zomborban, 1882. évi április hó 14-én.

3-1 Dobák Béla, kir. ügyész.

Hoff János maláta-csokoládéja.

Gyógyítása az üdült gyomor- és emésztési-fájdalmaknak és vérszegénységnek.

12-11

Tekintetes úr! El nem mulasztatom ez alkalommal felmenteni, miszerint nóm önnek maláta-sörét egy félév óta ideggyöngöség és köhögés ellen a legjobb eredménnyel használja, és dacára annak, hogy nóm a tavasz s ősz beálltával a köhögéstől folyton gyötörtetett, most, hogy ön maláta-sörét használja, minden köhögéstől ment és izmosodik. Azért önnek maláta-sörét továbbra is használni fogja. Együttal felkérem 58 üveg maláta kivonat egészség-sör küldésére. Ezen bizonyítványt azon megjegyzéssel adom: miszerint az ön maláta kivonat egészség-sörét megszerettem s azt nóm továbbra is élvezni és használni fogja. S.-A.-Ujhely, 1881. évi május 14-én Tisztelettel

Gross Róbert

az északnyugati vaspálya felügyelője.

Hoff János udvari szállító, cs. kir. tanácsos, koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, több magas német rend lovagja és az első valódi maláta gyógytápszerek feltalálója s egyedüli gyártója. Bécs. Gyárhelyiség: Grabenhof 2. Iroda és gyári raktár: Graben, Bräunerstrasse 8.

Főraktár: Gallé Emil gyógyszerésznél Zomborban.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik: hogy az apatinai rom. kath. templom belsejének vakoltatása s kimeszeltetése folyó hó 23-án delutáni 1/2 4 órakor nyilvános árlejtés útján fog kiadatni. Kikiáltási ára 656 frt. — Az illető feltételek a plébánia hivatalban megtekinthetők.

Kelt Apatinban, 1882. évi április hó 16-án.

Weisz Mihály,

1-1 plébános.

131. szám.
1882.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. törvényszék 7817/881. számú végzése által a csonoplai I. takaré- és segélyző szövetkezet mint végrehajtató javára Kóhn Mór csonoplai lakos ellen 900 frt tőke, ennek 1881. év december hó 15-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 73 frt 75 kr. perköltés követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság fölül foglalt és 1316 frt 52 krra becsült fűszer és vegyes árucikkek, butor és ágyneműek, hordók, bolti álványok és 1 tejs tehénből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 1926/1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Csonoplán, alperes üzlethelyiségében leendő eszközésére 1882-ik évi április hó 29-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezen-ol megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Zomborban, 1882-ik évi április 16-án.

Cservenka Lajos,

1-1 kir. bírósági végrehajtó.

Üzletnyitási hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására juttatni, miszerint itt helyben a fútcában MILLASSEVITS-féle házban egy a kor színvonalán álló elegánsan berendezett

uri kalap- s uri divat-üzletet

nyitottam. — Miután árucikkeimet a legelőkelőbb s legnagyobb gyárakból készpénzen vásároltam, mind olcsóság, mind finomság tekintetében, minden versennyel bátran szembezálok.

Üzletemben a legnagyobb választéku férfi- és gyermek-kalap a legolcsóbbtól a legfinomabbig, fehér és tarka férfi-ingek, gallérok, kézelők, a legújabb divat szerint készített nyakkendők, selyem és vászon zseb- és szivar-tárcák, szivar-szipkák, séta-pálcák, illatszerek s minden a férfi szükséglethez tartozó cikkek kiváló minőségben szabott árak mellett kaphatók

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását!

Tisztelettel
Müller Nándor.

37-2

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben 295.000 palack lett elszállítva.

A mohai ÁGNES-forrás

hazánk egyik legszénsavdúsabb

Savanyuvize

Kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a víz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.
Fris töltésben mindenkor kapható

ÉDESKÜTY L.

m. k. udvari szállítónál Budapesten, Erzsébet téren.

Ugyszintén minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Zomborban: Falcione G., Popits L., Heindlhofer R. és Weidinger A. S. uraknál.

1880-ik évben 80.000 palack, 1881-ik évben 295.000 palack lett elszállítva.

A gráci 1881. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A gráci 1880. évi országos kiállításán elismerési oklevelet nyert.

A legjobb szivarka-papir LE HOUBLON

féle francia gyártmány.

Utánastól óvunk.

Ezen szivarka-papir csak akkor valódi, ha minden egyes papíron e bélyeg **LE HOUBLON**, és minden egyes carton az alóli óvjegy és aláírással van ellátva.

Cawley & Henry, les seuls Fabricants brevetés des Marques.

PAPIER ANANAS LE DRAPEAU NATIONAL

Couleur Mais Blanc ou Mais

Qualité supérieure Aux Armes de chaque Pays

22-5

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb Asztali-és üdítő ital,
kitünő hatásnak bizonyult köhögésnél, gége bajoknál,
gyomor-és hólyag hurutnál.
ÉDECSEK (az emésztés elősegítésére).
Mattoni Henrik, Karlsbadban (Csehország).

40-7

A „**LEITHA**“ Bankház
(Halmi)
(Bécs, Schottenring 13. sz.)
Pénzbefektetéseket
és nyereszkedő vállalatokat
minden rendű szabad üzleteket, tőkeforgató társaságokat és jövedelmező köteleteket elvállal és titoktartás mellett az Osztrák- és Magyar országokban egyedül mérvadó
bécsi börze
eredeti árfolyama szerint közvetít.
Szakszerű alapos felvilágosítással, sürgönyi értesítéssel s a „Leitha“ című pénzügyi és sorshuzási lappal, mely minden európai sorshuzást, értékpapírt és üzletágot felöllel, megkeresésre ingyen és bérmentve szolgál.
8-7

„DÉLVIDEK“

„Südländischer Courier.“

Közzgazdasági lap magyar, német és szerb nyelveken. Megrendelési ára egy évre 4 frt. A t. közönség szives figyelmébe ajánljuk. Szerkesztőség és kiadó-iroda: Szabadkán. Minden kézirat, hirdetmény vagy előfizetés a „Délvidék“ címén küldendő.

27. szám.
1882.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tekintetes kir. járásbíróóság 1925/1882. számú végzése által a zombori kereskedelmi- és iparbank végrehajtó jávára Milankovits M. János zombori lakos ellen 4870 frt tőke után 1882. évi január hó 21-ik napjától számítandó 6% kamatai és eddig összesen 16 frt 75 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1316 frt 47 kr-ra becsült rőtös árucikkek és bolti álványokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 1925/1882. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Zomborban belváros Széchenyi körút 9-ik szám alatti Nikolics-féle házban leendő eszközökre 1882-ik évi április hó 21-ik napjának délutáni 2 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiízetendő.

Kelt Zomborban, 1882-ik évi április hó 12-én.

Oláh János
kir. bírósági végrehajtó.

1-1

Vétele és eladása
mindennemű
állampapírok, sorsjegyek, értékpapírok, részvények, elsőbbségi kötvények, ércpénzek stb.,
váltó-kiírás külföldi piacokra.
Igérvények minden huzáshoz.
Megbízások eszközlése a budapesti és bécsi tőzsdéken.
Tőkeelhelyezésére különösen ajánlja az alóli váltó-üzlet
a pesti magyar kereskedelmi bank 5%-os zálogleveleit,
melyek a legnagyobb biztonság mellett azon előnyt is nyújtják, hogy a jelenlegi árfolyam szerint, ha ki is huzatnak, veszteséget nem eredményeznek, és napi árfolyamon adatnak el.
A pesti magyar kereskedelmi bank váltó-üzlete
Budapest, Dorottya-utca 1. sz. (saját ház).
A legközelebbi huzásra ajánlunk:

10-5

Pályázat.

A zombori első önszegélyző szövetkezetnél üresedésbe jött, hetenkint egy napi működéssel s 300 frt évi fizetéssel egybekötött

könyvelői állásra

pályázat nyitattik.

A megválasztott állását f. évi április hó végével 300 frt értékű óvadék letétele mellett elfoglalni köteles. Fölbívatnak tehát mindazok, kik e szakban kellő gyakorlati képességgel bírnak s azt elnyerni óhajtják, hogy kellőleg felszerelt folyamódványait f. évi április hó 22-ig a zombori első önszegélyző szövetkezet igazgatóságához benyújtani sziveskedjenek.

Zomborban az igazgatóságának 1882. évi április hó 2-án tartott üléséből.

Millassevits János,
szöv. igazgató.

3-3

A „Zombori Polgári Casino“

részéről közhírré tétetik, hogy a megvett Sztrich-féle házban több fanemű, úgy ajtók, ablakok, léckerítések, oszlopok, kapuk, padlássaljárati lépcsők és egy egészen jó karban lévő kútágas, gém és rekesz stb. f. évi május 1-től kezdve és a következő napokon, mindenkor délután 4 óraker, a helyszínén a legtöbbet ígérőnek eladatnak. 2-1

ZOMBORI KERESKEDELMI és IPARBANK.

Rendkívüli kedvező visszafizetési feltételek és felette olcsó kamatszámítással közvetít a

zombori kereskedelmi és iparbank kölcsonöket ingatlanokra

bármely összeg erejéig. — Közelebbi értesítést a bank titkárától nyerhetni.

A zombori kereskedelmi és iparbank igazgatósága.

3-1

Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank.

Unter äußerst günstigen Rückzahlungs-Modalitäten und sehr billigem Zinsfuße vermittelt die

 Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank Hypothekar-Darlehen
in jeder Höhe. — Die näheren Bedingungen sind im Sekretariate der Bank zu erfahren.

Direction der Zomborer Handels- und Gewerbe-Bank.

HIRDETMEŃY.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint

NŐI-DIVAT-TERMEIMET,

melyek eddig Zomborban a főutcában Sztojkovics Zach. úr házának földszinti helyiségében voltak, f. év ápril hó 1-től ugyanazon ház

 emeleti helyiségébe

helyeztem át.

Midőn ezt a n. é. közönség tudomására hoznám, el nem mulaszthatom ez alkalommal is további szives pártfogásukat a jövőre kikérni.

Mély tisztelettel

Deutsch Adolfné.

3-3

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh megyei Cservenka községben a leköszönés folytán üresedésbe jött állatorvosi állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Felhivatlak mindazok, kik ezen állomásra pályázni kívánnak, hogy állatorvosi oklevéllel, erkölcsi és eddigi működésüket kitűnítő bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat alólírott Cservenka község elöljáróságánál 1882. évi ápril hó 30-ig mint a választás előnapjáig annál is bizonyosabban nyujtsák be, mivel később beadott folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Ezen állomás a községi pénztárból havi részletekben előre fizetendő o. é. 200 fnt készpénz fizetéssel, és a lakáson kívül tett minden látogatásért 30 krnyi, saját lakásán pedig 20 krnyi díj szedési jogosultsággal van egybekötve.

Azonkívül a megválasztott állatorvos 20 illetve 10 krnyi díjszedés mellett a husszemlét is tartozik teljesíteni, nemkülönben a község mint erkölcsi testület tenyésztő állatait díj nélkül gyógykezelni.

Kelt Cservenkán, 1882. évi ápril hó 6-án.

Karl B.
községi jegyző.

Krumesz Fülöp
községi bíró

3-2

IDEI TÖLTÉSŰ

mindennemű

az európai összes gyógyforrásokból

közvetlenül megrendelt és teljes készletben levő

3-2

természetes

Á S V Á N Y V I Z E K

kaphatók: **FALCZIONE GUSZTÁV** kereskedésében ZOMBORBAN.